

ဦးကျော်ဇေယျ

ဥပဒေသမား

လက်ရွဲစကား

ဖြန့်ချိရေး

“မယ်နှင့်မောင်” စာပေတိုက်

အမှတ် ၁၂၄၊ အခန်း(၁၀)၊ ပထမထပ်

ဆူးလေဘုရားလမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့

ဖုန်း- ၂၄၃၆၁၄

ဒို့တာဝန် အရေးသုံးပါး

ပြည်ထောင်စု မပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
တိုင်းရင်းသားစည်းလုံးညီညွတ်မှု မပြိုကွဲရေး	ဒို့အရေး
အချုပ်အခြာအာဏာ တည်တံ့ခိုင်မြဲရေး	ဒို့အရေး

**နိုင်ငံတော်ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေပေါ်ပေါက်ရေးသည်
ပြည်ထောင်စုသားအားလုံး၏
ပဓာနကျသော တာဝန်ဖြစ်သည်။**

ပြည်သူ့သဘောထား

ပြည်ပအားကိုး ပုဆိန်ရိုး အဆိုးမြင်ဝါဒီများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
နိုင်ငံတော် တည်ငြိမ်အေးချမ်းရေးနှင့် နိုင်ငံတော် တိုးတက်
ရေးကို နှောင့်ယှက် ဖျက်ဆီးသူများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
နိုင်ငံတော်၏ ပြည်တွင်းရေးကို ဝင်ရောက်စွက်ဖက် နှောင့်
ယှက်သော ပြည်ပနိုင်ငံများအား ဆန့်ကျင်ကြ။
ပြည်တွင်းပြည်ပ အဖျက်သမားများအား ဘုံရန်သူအဖြစ်
သတ်မှတ် ခြေမှုန်းကြ။

နိုင်ငံရေးဦးတည်ချက် (၄)ရပ်

- နိုင်ငံတော်တည်ငြိမ်ရေး ရပ်ရွာအေးချမ်းသာယာရေးနှင့် တရားဥပဒေစိုးမိုးရေး၊
- အမျိုးသားပြန်လည်စည်းလုံးညီညွတ်ရေး၊
- ခိုင်မာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်ဖြစ်ပေါ်လာရေး၊
- ဖြစ်ပေါ်လာသည့် ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံဥပဒေသစ်နှင့်အညီ ခေတ်မီ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်သော နိုင်ငံတော်သစ်တစ်ရပ် တည်ဆောက်ရေး၊

စီးပွားရေးဦးတည်ချက် (၄)ရပ်

- စိုက်ပျိုးရေးကိုအခြေခံ၍ အခြာစီးပွားရေးကဏ္ဍများကိုလည်း ဘက်စုံဖွံ့ဖြိုးတိုးတက် အောင်တည်ဆောက်ရေး၊
- ဈေးကွက်စီးပွားရေးစနစ် ပီပြင်စွာဖြစ်ပေါ်လာရေး၊
- ပြည်တွင်းပြည်ပမှ အတတ်ပညာနှင့် အရင်းအနှီးများဖိတ်ခေါ်၍ စီးပွားရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်အောင်တည်ဆောက်ရေး၊
- နိုင်ငံတော်စီးပွားရေးတစ်ရပ်လုံးကို ဖန်တီးနိုင်မှု စွမ်းအားသည် နိုင်ငံတော်နှင့်တိုင်းရင်းသားပြည်သူတို့၏ လက်ဝယ်တွင်ရှိရေး၊

လူမှုရေးဦးတည်ချက် (၄)ရပ်

- တစ်မျိုးသားလုံး၏ စိတ်ဓာတ်နှင့် အကျင့်စာရိတ္တ မြင့်မားရေး၊
- အမျိုးဂုဏ်ဇာတိဂုဏ်မြင့်မားရေးနှင့် ယဉ်ကျေးမှု အမွေအနှစ်များ မျိုးသားရေးလက္ခဏာများ မပျောက်ပျက်အောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ရေး၊
- မျိုးချစ်စိတ်ဓာတ် ရှင်သန်ထက်မြက်ရေး၊
- တစ်မျိုးသားလုံးကျန်းမာကြံ့ခိုင်ရေးနှင့် ပညာ ရည်မြင့်မားရေး၊

**ဥပဒေသမား
လက်စွဲစကား**

ဖုန်း- ၂၄၃၆၁၄

ဦးကျော်ဇေယျ

စာအုပ်စာတမ်းစာနယ်ဇင်း
ကြိုတင်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်ပြုအမှတ်
[၈၈၇/၂၀၀၀(၁၀)]

မုက်နှာဖုံး ကြိုတင်ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေခွင့်ပြုအမှတ်
[၉၀၁/၂၀၀၀ (၁၁)]

မုက်နှာဖုံးပန်းချီ - ရွှေလက်လှ

ပုံနှိပ်ခြင်း - ပထမအကြိမ်

အုပ်ရေ - ၂၀၀၀

ထုတ်ဝေသည့်ကာလ

၂၀၀၁ ခုနှစ်၊ မေလ

တန်ဖိုး

၅၀၀ ကျပ်

မုက်နှာဖုံးနှင့် အတွင်းပုံနှိပ်

စာပေလောက ပုံနှိပ်တိုက်၊ ဒေါ်ခင်လှ (၀၁၅၈၇)

အမှတ် ၁၇၃၊ ၃၃ လမ်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

ထုတ်ဝေသူ

ဦးသန်းဆွေ၊ စစ်သည်တော်စာပေ (၀၁၄၇၃)

အမှတ် ၁၁၃၁/က၊ ဥယျာဉ်လမ်း

၁၉ ရပ်ကွက်၊ ဒဂုံတောင်ပိုင်း၊ ရန်ကုန်မြို့။

**ဦးကျော်လွယ် ရေးသားခဲ့သော ဥပဒေဆိုင်ရာ
စာအုပ်များစာရင်း**

၁။ ပြည်သူ့ကြားကရှေ့နေ	၁၉၈၁
၂။ ရှေ့နေရှေ့ရပ်အလုပ်သင်နှင့် အသက်မွေးမှုပညာ (ပြစ်မှုပိုင်း)	၁၉၈၃(ပထမအကြိမ်)
၃။ ရှေ့နေစကား ရှေ့နေနား	၁၉၈၄
၄။ ရှေ့နေရှေ့ရပ်အလုပ်သင်နှင့် အသက်မွေးမှုပညာ (တရားမပိုင်း)	၁၉၈၄
၅။ အမွေဥပဒေများ	၁၉၈၅
၆။ ရောင်းသူဝယ်သူများနှင့်သက်ဆိုင်သောဥပဒေ	၁၉၈၅(ပထမအကြိမ်)
၇။ ရှေ့နေရှေ့ရပ်အလုပ်သင်နှင့် အသက်မွေးမှုပညာ (ပြစ်မှုပိုင်း)	၁၉၈၆(ဒုတိယအကြိမ်)
၈။ ဥပဒေပြဿနာဉာဏ်စမ်းပုစ္ဆာများ	၁၉၈၆
၉။ မြန်မာပြည်မှာ ရှေ့နေလိုက်ကြသည်နှင့် အခြားကဗျာများ	၁၉၈၇
၁၀။ လိုတိုရှင်း ရှေ့နေပညာ	၁၉၈၇
၁၁။ အမွေဆက်ခံခြင်း အက်ဥပဒေ The Succession Act	၁၉၈၈
၁၂။ ပြန်လှန်စစ်မေးခြင်းပညာ The Art of Cross-Examination	၁၉၉၀
၁၃။ ချစ်သူအိမ်ထောင်ဖက်များဆိုင်ရာဥပဒေ	၁၉၉၁(ပထမအကြိမ်)
၁၄။ ရောင်းသူဝယ်သူများနှင့်သက်ဆိုင်သောဥပဒေ	၁၉၉၂(ဒုတိယအကြိမ်)
၁၅။ ပေါင်နှံချေးယူငှားရမ်းသူများနှင့်သက်ဆိုင်သောဥပဒေ	၁၉၉၃
၁၆။ ချစ်သူအိမ်ထောင်ဖက်များဆိုင်ရာဥပဒေ	၁၉၉၃(ဒုတိယအကြိမ်)
၁၇။ အိမ်မြေတိုက်တာရှိသူများနှင့် သက်ဆိုင်ရာပြညွှန်ချက်များ	၁၉၉၃

၁၈။ အခွန်ဆောင်ကြမည့်သူများနှင့် သက်ဆိုင်သောပြည့်န်ချက်များ	၁၉၉၄
၁၉။ စာချုပ်အမျိုးမျိုး ချုပ်ဆိုနေကြသူများနှင့် သက်ဆိုင်သောပြည့်န်ချက်များ	၁၉၉၄
၂၀။ ကုန်သည်ပွဲစား လုပ်ကိုင်ကြမည့်သူများနှင့် သက်ဆိုင်သောပြည့်န်ချက်များ	၁၉၉၅
၂၁။ ကိုယ်စားလှယ်လွှဲသူ၊ ကိုယ်စားလှယ်အလွဲခံရသူများ နှင့် သက်ဆိုင်သောပြည့်န်ချက်များ	၁၉၉၅
၂၂။ အမွေဆက်ခံကြမည့်သူများနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည့်န်ချက်များ	၁၉၉၅
၂၃။ စည်ပင်သာယာအများဆိုင်ရာကိစ္စများ	၁၉၉၆
၂၄။ အမှုအခင်းဖြစ်လျှင် မိသားစုဝင် အတိုင်ပင်ခံရှေ့နေ	၁၉၉၆
၂၅။ ဥပဒေဝေါဟာရပေါင်းချုပ်	၁၉၉၆
၂၆။ ကုန်သွယ်မှုစာချုပ်အမျိုးမျိုး ချုပ်ဆိုကြသူများနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည့်န်ချက်များ	၁၉၉၇
၂၇။ အမျိုးသားရေးတွင် တာဝန်ကျေခဲ့သော တရားရုံးဆိုင်ရာ ဆုံးဖြတ်ချက်များ	၁၉၉၇
၂၈။ စာချုပ်ချုပ်မည်ဆိုလျှင် ဆောင်ရန်နှင့် ရှောင်ရန်များ	၁၉၉၈
၂၉။ စာချုပ်စာတမ်း ရေစွဲရိမှတ်ပုံတင်ခြင်းဆိုင်ရာကိစ္စများ	၁၉၉၈
၃၀။ အမွေဆက်ခံကြမည့်သူများနှင့်သက်ဆိုင်သော ပြည့်န်ချက်များ	၁၉၉၉(ဒုတိယအကြိမ်)
၃၁။ အိမ်မြေတိုက်တာရိုသူများနှင့် သက်ဆိုင်သော ပြည့်န်းချက်များ	၁၉၉၉(ဒုတိယအကြိမ်)
၃၂။ ဥပဒေဗဟုသုတ ပြဿနာပုစ္ဆာများ	၁၉၉၉
၃၃။ အမွေဆက်ခံခြင်း အက်ဥပဒေ	၁၉၉၉(ဒုတိယအကြိမ်)
The Succession Act	
၃၄။ စာချုပ်ချုပ်မည်ဆိုလျှင် ဆောင်ရန်နှင့် ရှောင်ရန်များ (ဒုတိယတွဲ)	၁၉၉၉
၃၅။ စာချုပ်နှင့် ကျွန်ုပ်၏ အမှုသည်များ	၁၉၉၉
၃၆။ အမှုအခင်း ရှေ့နေနှင့် တရားခွင်ဟာသများ	၁၉၉၉

၃၇။ ဥပဒေအဓိပ္ပာယ်ဖွင့်ဆိုချက်များ	၂၀၀၀
The Interpretation of Law	
၃၈။ မြန်မာအမျိုးသမီးများဆိုင်ရာ	
ဥပဒေအခွင့်အရေးဆွေးနွေးချက်များ	၂၀၀၀
၃၉။ Family Tree	
ဆွေမျိုးဉာဏာ မှတ်တမ်းလွှာ	
ဆွေစဉ်မျိုးဆက်ပြဇယား	၂၀၀၀
<u>ယခုစာအုပ်</u>	
ဥပဒေသမား လက်စွဲစကား	၂၀၀၀

**ဦးကျော်ဇေယျ ရေးသားခဲ့သော
အခြားစာအုပ်များ**

၁။ ကံပြင်ပညာ ရွှေယတြာ	၂၀၀၀
၂။ လူ့တန်ဖိုးပြ ကံသရုပ်ခွဲပညာ	၂၀၀၀
၃။ အတိတ်နိမိတ်ပညာ	၂၀၀၀

There are two freedoms: the false where a man is free to do what he likes; the true where a man is free to do what he ought.

Charles Kingsley

လွတ်လပ်မှု နှစ်မျိုးရှိသည်၊
မှားသော လွတ်လပ်မှုမှာ
လူတစ်ယောက်သည်
သူ့လုပ်ချင်ရာလုပ်ဖို့ လွတ်လပ်သည်။

မှန်သော လွတ်လပ်မှုမှာ
လူတစ်ယောက်သည်
သူ့လုပ်သင့်ရာကို လုပ်ဖို့ လွတ်လပ်သည်။

When regard for truth has been broken down or even slightly weakened, all things will remain doubtful.

St Augustine.

အမှန်တရားကို လေးစားမှု ပျက်စီးသွားလျှင်သော်လည်းကောင်း၊
အနည်းငယ်မျှပင် အားလျှော့သွားလျှင်သော်လည်းကောင်း၊
အားလုံးသောအရာတို့သည်
သံသယဖြစ်ဖွယ် ဖြစ်နေပေမည်။

Nations and people are bound together not by science but art,
not by politics but by religion, not by wisdom but by feeling.

နိုင်ငံများ၊ လူသားများသည်
သိပ္ပံပညာဖြင့် စည်းလုံးမှုမရနိုင်၊
အနုပညာဖြင့်သာ ရနိုင်သည်။
နိုင်ငံရေးဖြင့် မရနိုင်၊
ဘာသာရေးဖြင့်သာ ရနိုင်သည်။
ပညာရေးဖြင့် မရနိုင်၊
ခံစားမှုဖြင့်သာ ရနိုင်သည်။

The trouble with most folks isn't so much their ignorance as
knowing so many things that ain't so.

Josh Billings.

လူတွေခပ်များများမှာ ဖြစ်နေတာက
သူတို့ရဲ့ မသိနားမလည်တာထက်
မဟုတ်တာတွေ အများကြီးကို
သိတာက ခက်သည်။

The ultimate test of a relationship is to disagree but to hold hands.

Alexandra Penney.

လင်မယားဆက်ဆံမှု၏
အဆုံးစွန်သော စမ်းသပ်မှုသည်
အချင်းချင်း သဘောမကိုက်ညီသော်လည်း
လက်တွဲမြဲ တွဲထားခြင်း၌တည်သည်။

Where does the family start? It starts with a young man falling in love with a girl no superior alternative has yet been found.

Winston Churchill.

မိသားစု ဘယ်ကစ
လူငယ်တစ်ယောက်က
သူငယ်မတစ်ယောက်ကို
ချစ်ကြိုက်ရာကစသည်။
ဒို့ထက်သာတဲ့ အခြားအကြောင်း
မတွေ့သေး . . . ပေ။

While the right to talk may be the beginning of freedom, the necessity of listening is what makes that right important.

The Cockle Bur.

ပြောဆိုခွင့်သည်
လွတ်လပ်မှု၏ အစဖြစ်နိုင်သည်။
သို့သော် နားထောင်ရန် လိုအပ်မှုသည်
ထိုအခွင့်အရေးကို အရာရောက်စေသည်။

Truth-telling, I have found, is the key to reponsible citizenship. the thousands of criminals have seen in 40 years of law enforcement have had one thing in common, every single one was a liar.

J.Edgar Hoover.

အမှန်ပြောခြင်းသည်
တာဝန်သိတတ်သော နိုင်ငံသားဖြစ်ရခြင်း၌
အရေးပါသော အချက်တစ်ရပ်ဖြစ်ကြောင်း တွေ့ရသည်။
အနှစ်လေးဆယ်ကာလအတွင်း
ဥပဒေအရ အရေးယူရသောလုပ်ငန်း၌
ကျွန်ုပ်တို့ တွေ့ရသော
ထောင်ပေါင်းများစွာ ရာဇဝတ်သားတို့တွင်
တူညီသောအချက်တစ်ခုရှိသည်။
ယင်းသည်ကား
အားလုံးတစ်ယောက်မကျန်
မုသာဝါဒီများဖြစ်ကြသည် ဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား
 A child that lives with ridicule
 learns to be timid.
 A child that lives with criticism
 learns to condemn.
 A child that lives with distrust
 learns to deceitful.
 A child that lives with antagonism
 learns to be hostile.
 A child that lives with affection
 learns to love.
 A child that lives with encouragement
 learns confidence.
 A child that lives with truth
 learns justice.
 A child that lives with praise
 learns to appreciate.
 A child that lives with knowledge
 learns wisdom.

Ronald Russel.

ကဲ့ရဲ့ခြင်းနှင့်အတူနေရသောကလေးသည်
 ကြောက်တတ်၏။
 ပြစ်တင်ဝေဖန်ခြင်းနှင့်အတူနေရသော ကလေးသည်
 ကဲ့ရဲ့ရှုတ်ချတတ်၏။
 အယုံအကြည်ကင်းမဲ့ခြင်းနှင့်အတူနေရသော ကလေးသည်
 လိမ်လည်တတ်၏။
 အတိုက်အခံအာယာတနှင့်အတူနေရသော ကလေးသည်
 ရန်လိုတတ်၏။
 မေတ္တာနှင့်အတူနေရသော ကလေးသည်
 ချစ်ခင်တတ်၏။
 အားပေးမှုနှင့်အတူနေရသော ကလေးသည်
 မိမိကိုယ်မိမိ ယုံကြည်အားကိုး၏။
 သစ္စာတရားနှင့်အတူနေရသော ကလေးသည်
 တရားသဖြင့် ပြုမူတတ်၏။
 ချီးမွမ်းခြင်းနှင့်အတူနေရသော ကလေးသည်
 နှစ်သက်ခံယူတတ်၏။
 အတတ်ပညာနှင့်အတူနေရသော ကလေးသည်
 လိမ္မာရေးခြားရှိ၏။

He who has the right to sit in judgement also has the obligation to listen to the defendent's statement.

Kobo Abe.

တရားခွင့်တွင်
တရားစီရင်ရန် ထိုင်ခွင့်ရှိသည့်
တရားခံ၏ တင်ပြလျှောက်လဲချက်ကို
နားထောင်ရန် ဝတ္တရားလည်းရှိသေးသည်။

In my youth I stressed freedom, and in my old age I stress order.
I have made the great discovery that liberty is a product of order.

Will Durant.

ကျွန်ုပ် ငယ်စဉ်က
လွတ်လပ်မှုကို အရေးပေးခဲ့သည်။
အသက်ကြီးလာသောအခါ၌မူ
စည်းကမ်းကို အလေးအနက်ထားသည်။
လွတ်လပ်မှုသည် စည်းကမ်းမှရလာသော
ထွက်ကုန်ပစ္စည်းတစ်ခုဟူ၍
တွေ့ရှိချက်ကြီးတစ်ခုကို
ကျွန်ုပ် ရရှိခဲ့လေသည်။

The truest of independent judgement is being able to dislike someone who admires us and to admire someone who dislikes us.

Sydeny J. Harris.

ဘက်မလိုက်ဘဲ အမှန်အတိုင်း လွတ်လပ်စွာ
ဆုံးဖြတ်ချက် ဟုတ် မဟုတ်ကို စိစစ်ရာ၌
အမှန်ဆုံး စိစစ်ချက်မှာ
မိမိတို့ကို ကြည်ညိုနေသူအား (အပြစ်ရှိလျှင်)
မကြိုက်မနှစ်သက်ဘဲ
မိမိတို့ကို မနှစ်သက်သူအား
ကြည်ညိုနေနိုင်စွမ်းရှိ မရှိဖြင့်
ချင့်ချိန်နိုင်ဖို့ပင် ဖြစ်သည်။

The injury that we do and the one we suffer are not weighed in the same scale.

Aesop.

ကျွန်ုပ်တို့က
သူတစ်ပါးအား ပြုသောနစ်နာချက်နှင့်
ကျွန်ုပ်တို့ ခံစားရသော နစ်နာချက်
ထိုနှစ်ခုကို ချိန်ခွင်တစ်ခုမှာ ထည့်၍
မချိန်ကြချေ။

The line separating good and evil passes not through states, nor
Between political parties either but right every human heart.

Alexandr Solzhenitsyn.

အကောင်းနှင့် အဆိုးတို့ကို
ခွဲခြားသော မျဉ်းကြောင်းသည်
ပြည်နယ်များကို ဖြတ်သန်းသည်မဟုတ်၊
နိုင်ငံရေးပါတီများကိုလည်း ဖြတ်သန်းသည်မဟုတ်၊
လူသားတို့၏ နှလုံးသားတည့်တည့်ကို
ဖြတ်သန်းသွားခြင်းဖြစ်သည်။

Great decisions; if they are to be good decisions, must be made
cooly; if you respond in hot blood, you cannot make good deci-
sions.

Richard Nixon.

အရေးပါသော ဆုံးဖြတ်ချက်များကို
ကောင်းသောဆုံးဖြတ်ချက်များအဖြစ် ပြုလုပ်ရာတွင်
ခေါင်းအေးအေးထား ဆောင်ရွက်ခြင်းပင် ဖြစ်သည်။
သွေးပူပူနှင့် တုံ့ပြန်မှုပြုပါက
ကောင်းသောဆုံးဖြတ်ချက်မျိုး မဖြစ်နိုင်ပေ။

Before borrowing money from a friend, decide which you need more.

Addison Hallock.

မိတ်ဆွေတစ်ယောက်ဆီက ငွေမချေးခင်
ငွေနဲ့ မိတ်ဆွေ
ဘယ်ဟာကို ပိုလိုချင်သလဲဆိုသည်ကို
ဦးစွာ ဆုံးဖြတ်ရပေမည်။

Character is like a tree and reputation like its shadow. The shadow is what we think of it, the tree is the real thing.

Abraham lincoln.

စာရိတ္တသည် သစ်ပင်နှင့်တူသည်၊
ကျော်စောခြင်းသည် သစ်ပင်ရိပ်နှင့်တူသည်၊
သစ်ပင်သည် အရင်းအမြစ်ဖြစ်သည်။
သို့သော် ကျွန်ုပ်တို့သည် သစ်ပင်ရိပ်ကိုသာ စဉ်းစားကြသည်။

We cough to clear our throats.

We sigh to clear out hearts.

T.S.Mattews.

ကျွန်ုပ်တို့သည်
လည်ချောင်းရှင်းရန် ချောင်းဆိုးကြသည်။
ကျွန်ုပ်တို့သည်
နှလုံးသားရှင်းရန် သက်ပြင်းချသည်။

It is common to men to err; but it is only a fool that perseveres in his error; a wise man alters his opinion, a fool never.

Mathew Arnold.

(1795-1842)

လူတွေ မှားတတ်ပါသည်၊
သို့သော် လူမိုက်သည်သာလျှင်
သူ၏ အမှားကို စွဲကိုင်ထားသည်။
လူလိမ္မာသည် သူ၏ ထင်မြင်ချက်ကို ပြင်သည်၊
လူမိုက်တို့ကား မည်သည့်အခါမှ မပြင်။

Folly is for mortals a self-chosen misfortune.

Menander(342-91 B.C.)

မိုက်မဲမှုသည်
မိမိဘာသာ မိမိ
ရွာဖွေယူသော ဒုက္ခပေတည်း။

Made yourself an honest man and then you may be sure there is one rascal less in the world.

Thomas Carlyle.

သင့်ကိုယ်သင်
ရိုးသားသူတစ်ယောက်ဖြစ်အောင် လုပ်လိုက်ပါက
ကမ္ဘာပေါ်မှာ
လူဆိုးတစ်ယောက်
လျော့ပျောက်သွားပြီဆိုတာ အသေအချာပါ။

Every man-has a right to be wrong in his opinions. But no man has a right to be wrong in his facts.

Bernard Baruch.

လူတိုင်း၌
မိမိ၏ ထင်မြင်ချက်များ
မှားခွင့်ရှိ၏။
သို့သော် မိမိဖော်ပြထားသော အချက်အလက်တို့မူကား
မှားခွင့်မရှိ။

Life is tons of discipline

Robert Frost.

ဘဝဟူသည်
အလေးချိန် 'တန်' ပမာဏကြီးမားလှသည့်
တာဝန်နှင့် ဝတ္တရားတို့ပင် ဖြစ်သည်။

It is the costumary fate of new truths to begin as heresies and end as superstitions.

T.H.Huxley.

အမှန်တရား အချက်အလက်သစ်တို့၏ ဓမ္မတာမှာ
မိငြိအယူမှားအဖြစ် အစ၌ မှတ်ယူခံရပြီးလျှင်
နောက်ဆုံး၌ အယူသည်းချက်များအဖြစ်
မှတ်ယူခြင်းခံကြရခြင်းပင် ဖြစ်သည်။

There is a difference between telling a falsehood and lying. One who lies is not himself deceived, but tries to deceive another; he who tells a falsehood is himself deceived. One who lies deceives, as far as he is able; but one who tells a falsehood does not himself deceive, any more than he can help. A good man ought to take pains not to lie; a wise man, not to tell what is false.

Puplius Nigldius.

မမှန်သောစကားကို ပြောခြင်းနှင့် လိမ်လည်ခြင်းတို့သည်
ကွဲပြားခြားနားသည်။
လိမ်လည်သူသည် သူ့ကိုယ်သူ မလှည့်စား
သူတစ်ပါးကိုသာ လှည့်စားသည်။
မမှန်သောစကားပြောသူသည်
သူ့ကိုယ်သူပါ လှည့်စားသည်။
လိမ်လည်သူသည်
သူတတ်နိုင်သလောက် လှည့်စားသည်။
မမှန်သောစကားပြောသူသည်
သူတတ်နိုင်သလောက် သူ့ကိုယ်သူ မလှည့်စား။
လူကောင်းတစ်ယောက်
မလိမ်လည်မိစေရန် ကြိုးပမ်းသင့်သည်
ပညာရှိသူသည်
မမှန်သည့်အကြောင်းအရာကို
မပြောမိရန် ကြိုးပမ်းသင့်သည်။

It is not the man who has too little
who is poor, but the one who craves more.

Seneca.

ငွေမရှိသူသည် မဆင်းရဲ
ငွေပို၍ လိုချင်တပ်မက်သူသာ ဆင်းရဲ၏။

A child become an adult when he
realizes he has a right not only to be
right but also to be wrong.

Thomassz adz.

ကလေးတစ်ယောက်သည်
သူ့တွင် အမှန်လုပ်နိုင်ရုံသာမက
အမှားကိုပါ လုပ်နိုင်ခွင့်ရှိသည်ဟု
သဘောပေါက်လာသောအခါ
ထိုကလေးသည်
လူကြီးဖြစ်လေပြီ။

Anyone can become angry. This is easy. But to be angry with the right person, to the right degree at the right time for the right purpose and the right way-that is not easy.

Aristole.

မည်သူမဆို စိတ်ဆိုးနိုင်ပါသည်။
စိတ်ဆိုးရတာ၊ ဒေါသဖြစ်ရတာ လွယ်ပါသည်။
သို့သော် . . . မည်သူ့ကို စိတ်ဆိုးသင့်သည်
မည်မျှထိ စိတ်ဆိုးသင့်သည်
မည်သည့်အချိန်အခါမှ စိတ်ဆိုးသင့်သည်
မည်သည့်ကိစ္စအတွက် စိတ်ဆိုးသင့်သည်
မည်သည့်နည်းမျိုးနှင့် စိတ်ဆိုးသင့်သည်
ဆိုသည်ကတော့ မလွယ်ပေ။

No great scoundrel is ever uninteresting.

Myrray Kempton.

မည်သည့်လူဆိုးကြီးမျှ
စိတ်ဝင်စားစရာမကောင်းဟူ၍ မရှိ။

If there is righteousness in the heart, there will be beauty in character. If there is beauty in character, there will be harmony in the home. If there is harmony in the home, there will be order in the nation. If there is order in the nation, there will be peace in the world.

Chiness Proverb.

နှလုံးသားထဲမှာ
သမာသမတ်စိတ်ထားရှိလျှင်
စာရိတ္တ ကောင်းမွန်ပေမည်။
စာရိတ္တ ကောင်းမွန်လှပလျှင်
အိမ်တွင်း ညီညွတ်မှုရှိပေမည်။
အိမ်တွင်း ညီညွတ်မှုရှိလျှင်
တိုင်းပြည် စည်းကမ်းကျနသေဝပ်မည်။
တိုင်းပြည် စည်းကမ်းကျနသေဝပ်လျှင်
ကမ္ဘာ့ငြိမ်းချမ်းရေးရမည်။

Almost all our faults are more pardonable than the methods we think up to hide them.

La Rockefoucauld.

ကျွန်ုပ်တို့၏ အပြစ်များအားလုံးတို့သည်
ထိုအပြစ်များကို ဖုံးကွယ်ဖို့
ကြံဆထားသည့်နည်းများထက်
ပို၍ ခွင့်လွှတ်နိုင်ဖွယ်ဖြစ်သည်။

A wise man will make more opportunities than he finds

Francis Bacon
(1561-1626)

လိမ္မာသောပုဂ္ဂိုလ်သည်
မိမိတွေ့ရှိထားသော အခွင့်အလမ်းများထက်
ပို၍ အခွင့်အလမ်းများပေါ် ထွန်းအောင်
လုပ်ဆောင်ပေးသည်။

Peace cannot be kept by force.
It can only be achieved by understanding.

Albert Einstein.

ငြိမ်းချမ်းရေးကို အတင်းလုပ်ယူ၍မရ၊
နားလည်မှုဖြင့်သာ ရ၏။

There is no Security
On this earth ...
Only Opportunity.

General Douglas Mac Arthur.

ဤကမ္ဘာဝယ် လုံခြုံမှုရယ်လို့ မရှိ၊
အခွင့်အလမ်းသာ ရှိ၏။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၁၉

Beware that you do not lose the substance by grasping at the shadow.

Aesop

အရိပ်ကိုချည်း ဖမ်းဖမ်းဆွဲနေသဖြင့်
အကောင်အထည် လွတ်သွားမှာစိုးရသည်။

Law should be like clothes, they should be made to fit the people they are meant to serve.

Darrow, Clarence.

ဥပဒေဆိုတာ အဝတ်တန်ဆာ
သူ့ကိုဝတ်မယ့်သူနဲ့
လိုက်လျောညီထွေ
လျော်ကန်သင့်မြတ်မှု
ပြုလုပ်စီမံပေးဖို့
လိုအပ်လှတာ . . .။

၂၀

ဦးကျော်ဇေယျ

No one has the right to get away with a crime that is so notorious, every body known about it.

Sofaer, Abraham

မည်သူမဆို
လူတကာသိရှိနေသော
အလွန်အလွန် ဆိုးဝါးကျော်ကြားသည့်
ပြစ်မှုကြီးမှ
ကျူးလွန်လွတ်မြောက်ပိုင်ခွင့်မရှိ။

The world is still deceived with ornament.
In law what plea so tainted and corrupt.
But, being seasoned with a gracious voice.
Obsures the show of evil.

Merchant of Venice

ကမ္ဘာကြီးသည်
အဆောင်အယောင် ပကာသနများ၏
လှည့်စားခြင်းကို ခံနေရဆဲဖြစ်သည်။
တရားရုံးရှေ့မှောက်တွင်
မဖြူစင် မသန့်ရှင်းသည့်
လျှောက်လဲပြောဆိုချက်များသည်ပင်
အသားသေ အကျင့်ရပြီး
ဖော်ရွေပြေပြစ်သော သံနေသံထားဖြင့်
ဆိုးဆိုးဝါးဝါး မကောင်းမှုလက္ခဏာများကို
ဖုံးကွယ်နိုင်ဆဲရှိသည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၂၁

Law is enforced by the State because it is law,
It is not law merely because the state enforces it:

Pollock, Sir Fredeick.

ဥပဒေကို လိုက်နာအောင်
နိုင်ငံတော်က ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြစ်သည်။
ထိုသို့ လိုက်နာအောင်
ကြပ်မတ်ဆောင်ရွက်မှုအကြောင်းသက်သက်ကြောင့်
ထိုအရာကို ဥပဒေဟု ခေါ်သည်ဟူ၍
မှတ်ယူရန်မဟုတ်ဟု ဆိုရပေမည်။

Form is the sworn foe of caprice, she is
Freedom's twin sister.

Pollock, Sir Frederick.

ပုံစံကျနစွာ လုပ်ဆောင်သည့်နည်းစနစ်သည်
စိတ်ကူးပေါက်ရာ လုပ်ဆောင်မှု၏
မဟာရန်သူဖြစ်သည်။
၎င်းသည် . . . . .
လွတ်လပ်မှု၏ ဖွားဖက်တော်အမွှာတည်း။

၂၂

ဦးကျော်ဇေယျ

Custom, that unwritten law by which the
People keep, even kings in awe.

Dabenant, charles.

ခလေ့ထုံးတမ်းဟူသည်
ရှင်ဘုရင်များကပင်
အလေးမှု ဂရုထားကြရသော
အများပြည်သူတို့၏
ပေပေါ်အက္ခရာမတင်သည့်
ဥပဒေတည်း။

The lawyers are the mountobank of state,
who by the sleight of tongues can crime create.

Dofoe, deniel

ရှေ့နေအချို့သည်
နိုင်ငံတော်အား
တတ်ယောင်ကား လှည့်ဖြားနေသူများဖြစ်သည်။
၎င်းတို့သည်
လျှာ ဥပယ် တံမျဉ်ဖြင့်
အမှုများကို ဖန်တီးနေကြသည်။

Ancient simplicity is one of the illusions that vanish before historical criticism. The father we go back in the history of institution the more we find people enslaved by formalities wholly neglecting the substance of affair for the form.

Pollock, Sir Frederick.

ရှေးဟောင်းလူ့အဖွဲ့အစည်းတွင်
လူတို့၏နေထိုင်ဆက်ဆံပုံသည်
ရှင်းလင်းရိုးသားကြသည်ဆိုသော အမြင်ကို
သမိုင်းကြောင်းအရ လေ့လာစမ်းစစ်ကြည့်သောအခါ
မှားယွင်းနေသည်ကို တွေ့ရသည်။
လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်း၏
သမိုင်းကြောင်းကို ပြန်ကြည့်သောအခါ
ခေတ်ဟောင်းပိုင်းသို့ရောက်လေလေ
ထုံးပုံကျ ဆက်ဆံပုံစနစ်အတွင်း၌
နစ်မွန်းနေခဲ့ကြသည်ကို တွေ့ရပြီး
ပြဿနာ၏ အရင်းအမြစ်များကို
လျစ်လျူရှုကာ
ကျင့်ထုံးပုံစံများကိုသာ အဓိကထားခဲ့ကြကြောင်း
တွေ့ရသည်။

A rule of action prescribed or dictated by some superior, which an inferior is bound to obey.

Blackstone.

ဥပဒေဆိုသည်
အထက်အာဏာပိုင်က ချမှတ်သည်ကို
လက်အောက်ခံပုဂ္ဂိုလ်က လိုက်နာရသော
လူ့ကျင့်ဝတ်ပေတည်း။

Law is political institution as the bones to the body, it is the framework from which is institution take their form.

Pollock, Sir Frederick

နိုင်ငံတော်၏ နိုင်ငံရေးအဆောက်အအုံများအတွက်
ဥပဒေများသည်
ခန္ဓာကိုယ်၏ အရိုးစုသဖွယ်ဖြစ်သည်။
နိုင်ငံတော်၏
နိုင်ငံရေးအဆောက်အအုံများသည်
ဥပဒေများအပေါ် အခြေခံလျက်
အမာခံဘောင်နှင့် ပုံစံကို
ယူမြဲဖြစ်သည်။

How long so ever it heath continued,
if it be against reason, it is no force in law.

Core, Sir Edward(1552-1634)

ခလေးထုံးစံတစ်ရပ်သည်
ကာလအစဉ်အဆက်
တည်ရှိခဲ့စေကာမူ
ဆင်ခြင်တုံတရားနှင့်
ဆန့်ကျင်ဖီလာရှိက
အာနိသင် မရှိ။

There is in fact law namely, right reason which is in accordance with nature, applies to all men , and is unchangeable and eternal. by its commands this law summon men to the performance of their duties, by its prohibition it rest rains them from doing wrong.

Cicero, Marcus Tullius (106-43 B.C)

အမှန်အားဖြင့်ဆိုလျှင်
စစ်မှန်သော ဥပဒေသည်ရှိ၏။
ယင်းဥပဒေသည်
သဘာဝဓမ္မနှင့်လည်း ကိုက်ညီ၊
လူတိုင်းတွင်လည်း သက်ဝင်
မပြောင်းမလဲ ထာဝရတည်ရှိနေသည်။
တစ်နည်းဆိုသော် ယင်းသည်ကား
မှန်ကန်သော ဆင်ခြင်တုံတရားတည်း။
ဥပဒေဖြင့် လူတို့အား
မိမိတို့၏ တာဝန်များကို ဆောင်ရွက်ရန် လှုံ့ဆော်၍
ဥပဒေ၏ တားမြစ်ချက်အရ လူတို့အား
အမှားအယွင်းများ မပြုလုပ်ကြရန်
ဟန့်တားလေသည်။

A private sin is not so prejudicial in the world
as a public indecency.

Cervantes, Miguel de.

တစ်ကိုယ်ရေ တိတ်တဆိတ်ကျူးလွန်သော
အပြစ်ဒုစရိုက်သည်
အထင်ကရ၊ အယုတ္တအနတ္တ ညစ်ညမ်းသောသွမ်းသော
အပြစ်ဒုစရိုက်လောက်တော့
လောကကြီး၏ အမြင်တွင်
မဆိုးပြီ။

Never make a defence or apology before you be accused.

Charles.

သင့်အား
စွပ်စွဲခြင်းတစ်စုံတစ်ရာမရှိသေးဘဲ
ခုခံကာကွယ်ခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း
ခွင့်လွှတ်ရန် တောင်းပန်ခြင်းကိုသော်လည်းကောင်း
ပြုလုပ်ရန်မလိုပေ။

Analogy the most useful of instruments in the maturity of
jurisprudence is the most dangerous of snares in its maturity.

Maine, Sir Henry

စီရင်ထုံးများကို
ကိုးကားလိုက်နာကျင့်သုံးရာတွင်
နိုင်ငံတွင်းရှိ တရားဥပဒေများ ခိုင်မာရင့်ကျက်ချိန်ဖြစ်က
အမှန်တကယ် အသုံးဝင်၍ အကျိုးပြုပေသည်။
သို့သော် . . .
နိုင်ငံတွင်းရှိ ဥပဒေများ
ဝီဝီပြင်ပြင် မရှိသေးသည့် အချိန်ကာလဆိုပါက
လွန်စွာ စိုးရိမ်ဖွယ်ရာကောင်းသော
လမ်းညွှန်မှုဖြစ်ပေမည်။

The law becomes whatever the needs of life in developing
civilization require.

Cardozo, Benjamin.N.

ဥပဒေဟူသည်
တိုးတက်ပြောင်းလဲနေသော
ဘဝယဉ်ကျေးမှု၏
လိုအပ်ချက်များနှင့်အညီ
ဖြစ်ပေါ်လာရသည်။

In the discharge of his office the advocate has a duty to his client a duty to his opponent, a duty to the court, a duty to himself and aduty to the state.

Macmilian, Lord

ရှေ့နေတစ်ယောက်၊ ထာဝန်ထမ်းဆောင်ရာတွင်

- မိမိအမှုအပေါ်ထားရှိရမည့် ဝတ္တရား၊
- တရားရုံးအပေါ်ထားရှိရမည့် ဝတ္တရား၊
- တစ်ဖက်အမှုသည်အပေါ် ထားရှိရမည့် ဝတ္တရား၊
- မိမိကိုယ်မိမိ ထားရှိရမည့် ဝတ္တရားဟူ၍ ရှိသည့်အပြင် နိုင်ငံတော်အပေါ်ထားရှိရမည့် ဝတ္တရားဟူ၍လည်း ရှိသေး၏။

Description of a good Judge

First, he must be honest.

Second, he must be reasonably hard working.

Third, he must have courage.

Fourth, he must be a gentleman.

And, if he has some knowledge of law it will help.

Lyndhurst. Lord Chancellor

တရားသူကြီးကောင်းတစ်ယောက်ဖြစ်ရန်

- ပထမ - ရိုးသားဖြောင့်မတ်ရမည်။
- ဒုတိယ - အတော်အသင့် ကျိုးစားသူ ဖြစ်ရမည်။
- တတိယ - သတ္တိရှိသူဖြစ်ရမည်။
- စတုတ္ထ - သဘောမြင်မြတ်ယဉ်ကျေးရမည်။
- ထို့နောက် - ဥပဒေဗဟုသုတ အသင့်အတင့်ရှိလျှင် အထောက်အကူ ပြုသည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၂၉

A society gets the criminals it deserves.

Lancassagne, Jean

လူ့ဘောင်အဖွဲ့အစည်းတစ်ရပ်သည်
သူနှင့် ထိုက်တန်သည့် ရာဇဝတ်ကောင်များကို
ရရှိမြဲဖြစ်သည်။

The preventive significance of punishment is not
in its severity, but in its inevitableness.

Lenin. V.I

ပြစ်မှု ဟန့်တား တားဆီးရာတွင်
ခက်ထန်တင်းမာစွာ အပြစ်ပေးခြင်းထက်
မချွတ်မလွဲ အပြစ်ပေးခြင်းက
ပိုအရေးပါသည်။

Common sence, is the foundation of common law.

Humphreys, Sir Travers.

သာမန်ဆင်ခြင်မှုတရားဟူသည်
အများနှင့် စပ်ဆိုင်သော ထုံးတမ်းစေလေ့ဥပဒေ၏
အခြေခံအုတ်မြစ်များ ဖြစ်သည်။

It is not that we have to learn to fear death,
it is life that we have to learn to respect.

Lamartine (poet)

ပြစ်မှုကို မကျူးလွန်မိအောင် ရှောင်ရှားရာတွင်
သေဒဏ်ကို ကြောက်ရွံ့ခြင်းကြောင့်ထက်
အသက်ရှင်သန်ရသော ဘဝကို
ပိုမိုမြတ်နိုးသောကြောင့် ဆိုသည့် သဘောက
ပိုကောင်းပေသည်။

The use of laws is not bind the people from all voluntary actions, but to direct and keep then in such a motion as not to hurt themselves by their own impetuous desires, rashness or indiscretion; as hedges are set not to stop travellers, but to keep them in their way.

Hobbes, Thomas.

ဥပဒေဆိုတာ
လူအများကို
မိမိတို့အလိုအလျောက် ပြုလုပ်လိုတဲ့ကိစ္စတွေမှ
ချုပ်ချယ်တားမြစ်ရန်မဟုတ်ပါ။
မိမိတို့၏ သည်းထန်သောလိုအပ်ချက်များ
စိတ်လိုက်မန်ပါ လုပ်ဆောင်တတ်မှုများနှင့်
အမြော်အမြင်မရှိသည့် လုပ်ရပ်များကြောင့်
ထိခိုက်နစ်နာမှုများဖြစ်မည်ဆိုလျှင်
လှုပ်ရှားမှုများကို ထိန်းကျောင်းပေးရန်
ရှိနေခြင်းသဘောပါ။
တစ်နည်းဆိုသော် . . .
လမ်းနံဘေးရှိ သစ်ပင်စည်ရိုးများသည်
ခရီးသည်၏ သွားလာမှုကို
တားမြစ်ချုပ်ချယ်ရန်မဟုတ်မူဘဲ
သွားလိုရာလမ်းကြောင်းပေါ်တွင်
ကင်းကင်းရှင်းရှင်း သွားလာနိုင်ရန်
ကာရံပေးခြင်းမျှသာ။

The lawyers is the "unprincipled wretch who is constantly engaged in the unscrupulous distortion of the truth by methods entirely discreditable and for rewards grotesquely exaggerated.

Simon, Sir John.

ရှေ့နေ(အချို့)သည်
ဂုဏ်သိက္ခာ လုံးဝမရှိသောနည်းလမ်းများဖြင့်
မတန်တဆ အကျယ်ချဲ့၍
အချိုးအစား လွန်ကဲစွာ
အခကြေးငွေများရရှိရေးအတွက်
အမှန်တရား ရွံ့စောင်းပျက်ပြားအောင်
ညစ်တီးညစ်ပတ်
အမြဲတစေပြုလုပ်သည့်
မရိုးမသား မဖြောင့်မတ်သော
ရွံ့ရှာဖွယ်ကောင်းသူများတည်း။

It is idle of the blessing of liberty unless the poor enjoy the equal protection of the laws.

Hughes, Charles Evans

ဥပဒေ၏ တူညီသော ကာကွယ်စောင့်ရှောက်မှုကို
ဆင်းရဲသူဆင်းရဲသားများ မခံစားရသေးသရွေ့
လွတ်လပ်မှု၏ ဆုလာဘ်များအကြောင်းကို
ဟောပြောနေခြင်းသည်
အချည်းနှီးတည်း။

Since learned men began appearing among us, upright men
have disappearedudge the criminal, not the crime.

Feifer, George.

ကျူးလွန်သော ပြစ်မှုကို မစီရင်
ကျူးလွန်သော သူကိုသာ စီရင်ရာ၏။

Let justice be done, though the world perish.
Thwachum was for doing justice, and leaving mercy to heaven.

Fiflding, Henry.

‘သွက်ကမ်’သည်
ဥပဒေအတိုင်း တိတိကျကျ ဆုံးဖြတ်သည်။
သက်ညှာရေးအပိုင်းနှင့် ပတ်သက်၍မူ
နတ်ဘုံနတ်နန်းက
နတ်မင်းများကိုပဲ လွှဲထားလိုက်သည်။

Next in importance to Freedom and Justice is Education without which neither nor Justice can be Permanently maintained.

Garfield, James. G.

လွတ်လပ်မှုနှင့် တရားမျှတမှု
အဲဒီနောက် . . . အရေးအကြီးဆုံးမှာ
အမြော်အမြင်နဲ့ တတ်သိပညာ။
ယင်းသာမရှိခဲ့ပါက
လွတ်လပ်မှုနှင့် တရားမျှတမှုကို
အခွန်ရှည်ကြာအောင်
ထိန်းသိမ်းထားနိုင်လိမ့်မည် မဟုတ်ပါ။

Justice is the constant and perpetual wish to render to every man his due.

Just inian (Roman Emperor)

တရားမျှတခြင်းဟူသည်
လူတိုင်း လူတိုင်း
အားပေးသင့် အားပေးထိုက်သော အခွင့်အရေးကို
အစဉ်အမြဲပေးနေချင်သည့်
စိတ်စေတနာဖြစ်သည်။

A lawyer has no business with the justice or injustices of the cause which he undertakes, unless has client asks his opinion and then he is bound to give is honestly. The justice or injustice of the cause is to be decided by the judge.

Johnson, Dr. Smmuel(1709-1784)

ရှေ့နေများသည်
မိမိတို့ လိုက်ပါဆောင်ရွက်ပေးနေသည့်
အမှုသည်များနှင့်ပတ်သက်၍
မှားသည် မှန်သည်၊ တရားသည် မတရားသည်
ဝေဖန်ရန်မဟုတ်ဟု ဆိုရမည်။
သို့သော်
မိမိအမှုသည်က
အမေးအမြန်းရှိလာလျှင်မူ
သူ၏ ယူဆချက်ကို
ရိုးသားစွာ ပြောပြနိုင်သည်။
အမှု၏ အမှားအမှန် တရားသဏ္ဍန်ကိုမူ
တရားသူကြီးများကသာ
ဆုံးဖြတ်ပေးမည်။

It was a lie to say that a sin could be concealed.

Sir Hall Caine.

မကောင်းမှုကို
ဖုံးကွယ်နိုင်စတမ်းဆိုလျှင်
ယင်းသည် မုသားသာတည်း။

There are few areas of law in black and white. The greys are dominant and even among them the shades are innumerable. That is why most legal problems end as questions of degree.

Douglas, J.

ဥပဒေနယ်ပယ်တွင်
အဖြူအမည်း သဲသဲကွဲကွဲ
ထင်ထင်ရှားရှား အလွန်နည်းပါသည်။
မီးခိုးရောင်နယ်ပယ်များ
လွှမ်းခြုံစိုးမိုးသည်။
ထိုအထဲတွင်
အရောင်အသွေးအနုအရင့်
အပျောက်အစက်များပါသေးသည်။
ထို့ကြောင့်လည်း
ဥပဒေရေးရာ ပြဿနာများကို
အကျဉ်းအကျယ် အတိမ်အနက်
တိုင်းတာရခက်သည့်
ပမာဏသဘောဆောင်သည့် ပြဿနာများအဖြစ်
အဆုံးအဖြတ်ပေးရသည်။

It is not the existence of judicial or police sanctions which makes a system of law strong and respected, but the popular acceptance and support of these sanction which makes them effective.

Bramwell, Barow.

တရားရေးရာနှင့်
ရဲဘက်ဆိုင်ရာ အာဏာစက်များတည်ရှိနေခြင်းကြောင့်
ဥပဒေစနစ်တစ်ရပ်သည်
ခိုင်မာလေးစားမှုကို
ရရှိနေသည်မမည်။
အဆိုပါ အာဏာစက်များကို
အများက နှစ်သက်လက်ခံ
ထောက်ခံနေခြင်းကြောင့်သာလျှင်
ထိရောက်အောင်မြင်မှု
ရရှိခြင်းဖြစ်သည်။

Just as long as you can meet your eyes in the mirror every morning and you say to yourself. I've done my best. I'm not ashamed of anything i've done.

Emerson

နံနက်တိုင်း
သင်၏ မျက်လုံးကို မှန်ထဲကြည့်ပြီး
'အကောင်းဆုံးကို ငါလုပ်ကိုင်ပေးခဲ့သည်
အရှက်ရဖွယ်ကောင်းသောကိစ္စများမပါ' ဟူ၍
ပြောပြပါလေ။

Words are the most powerful drug used by mankind

Rudyard Kipling

စကားလုံးများသည်
လူသားတို့ သုံးစွဲနေသော
ဩဇာအထက်မြက်ဆုံးသော ဆေးဝါးတည်း။

A client is entitled to say to his counsel,
"I want your advcacy, not your judgement,
I prefer that of the Court"

Bramwell, Barom.

အမှုသည်တစ်ဦးသည်
၎င်း၏အကျိုးဆောင်အား
ဤသို့ ပြောပြခွင့်ရှိပေသည်။
'ကျွန်ုပ်သည် . . .
သင်၏လျှောက်လဲတင်ပြချက်ကို
ရယူလိုခြင်းဖြစ်သည်။
သင်၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်မှုကို
ရယူလိုခြင်း မဟုတ်ပါ။
ထိုအပိုင်းသည်
တရားရုံး၏ အပိုင်းဖြစ်ပေရာ
ထိုအပိုင်းနှင့်ပတ်သက်၍
တရားရုံးအဆုံးအဖြတ်ကိုသာ
ပိုမိုလိုလားပါသည်' . . . ဟူ၏

The law will never be entirely clear to any judge, just as a beautiful woman is always a bit of my story to her love. Where it otherwise each would loose part of her charm. But the wise judge, like the wise lover will be master of his true love although he may not understand her completed and though she is some- things too different for him.

Botein, Bernard-J.

လှပသောအမျိုးသမီးတစ်ဦးသည်
မိမိချစ်သူအဖို့
နားမလည်လောက်အောင် ခက်ခဲနက်နဲသူဖြစ်ဘိသကဲ့သို့
ဥပဒေများသည်လည်း တရားသူကြီးများအတွက်
မည်သည့်အခါမှ ကုန်စင်အောင် ရှင်းလင်းလိမ့်မည်မဟုတ်ပေ။
ထိုသို့မဟုတ်လျှင်လည်း
ယင်းတို့၏ ချစ်ခင်စုံမက်ဖွယ်ကောင်းလှသော စွဲငင်မှုသည်
တစ်စိတ်တစ်ပိုင်း ပျက်ပြယ်သွားပေလိမ့်မည်။
သို့သော် . . . ပညာအမြော်အမြင်ရှိသော တရားသူကြီးသည်
အတွေ့အကြုံရှိသော ချစ်သူကဲ့သို့
မိမိ၏ အချစ်စစ် အချစ်မှန်သည်
တစ်ခါတစ်ရံ
မိမိအဖို့ ခက်ခဲနက်နဲလှပြီး
ပြည့်ပြည့်စုံစုံ နားမလည်နိုင်သူဖြစ်သော်လည်း
ဦးစီးဦးကိုင်တော့ ပြုလုပ်သွားနိုင်ပေသည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၄၁

An acre of land could not change hands without an acre of paper being used.

Botein, Barnard J.

တစ်ဧက ပမာဏတာမျှ များပြားသည့်
စာရွက်စာတမ်းများကို သုံးစွဲခြင်းမရှိဘဲ
မြေကွက်တစ်ဧကကို
လက်ပြောင်းလက်လွှဲရနိုင်ခဲ့၏။

If a man will begin with certainties, he shall end in doubt, but if he will be content with doubts he shall end in certainties.

Bacon, Francis(1561-1626)

ထိုသူသည်
ဒွိဟကင်းရှင်းမှုဖြင့် စတင်ကြည့်ရှုသည်ရှိသော်
သံသယအမြင်သည် အဆုံးသတ်တွင် တည်သည်။

ထိုသူသည်
သံသယအမြင်ဖြင့် စတင်ကြည့်ရှုသည်ရှိသော်
ဒွိဟကင်းသည့်အမြင်သည် အဆုံးသတ်တွင် တည်သည်။

So great is the regard of the law for private property, that it will not authorize the least violation of it; no, not even for the general good of the whole community.

Blackstone, Sir Willion (1723-1780)

တရားဥပဒေသည်
ပုဂ္ဂလိကပိုင်ဆိုင်မှုများအပေါ်
ဂရုစမ္မကြီးစွာ အလေးထားပေရာ
ရပ်ရွာတစ်ခုလုံး၏ အထွေထွေကောင်းစားရေးအတွက်
ထိုပိုင်ဆိုင်မှုအပေါင်းကို
အနည်းငယ်ထိပါးနှစ်နာမှုကိုပင်
ခွင့်ပြုသည် မဟုတ်ပေ။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၄၃

All colours will agree in the dark.

Bacon, Francis
(1561-1626)

အလင်းရောင်ကင်းမဲ့သည့်
အမှောင်ထုထဲတွင်၊
အရောင်ပေါင်းစုံမှန်သမျှ
ကွဲပြားကြလိမ့်မည်မထင်။

The lawyer is the gentleman, who rescuss your estate from your enemies and keeps it to himself.

Broughan, Henry peter.

ရှေ့နေဆိုသည်
သင့်ခြံမြေယာကို
သင့်ရန်သူများလက်ဝယ်က
ကယ်နုတ်ယူပြီးသကာလ
၎င်းအတွက်
အရယူထားသူဖြစ်သည်။

Plato is dear to me, but dearer still is truth.

Aristotle
(384-322 B.C)

‘ပလေတို’ ဆိုသူကို
ကျွန်ုပ် ချစ်ခင်ပါသည်။
သို့သော်
ကျွန်ုပ် ပို၍ ချစ်ခင်မြတ်နိုးရသည်မှာ
‘အမှန်တရား’ ဆိုသည်ပင် ဖြစ်သည်။

Revenge is a kind of wild justice, which the more man's nature runs to the more ought to weed it out.

Bacon, Francis (1561-1626)

ဂလဲစားချေခြင်းသည်
အထိန်းအကွပ်မရှိသော
စီရင်ဆောင်ရွက်မှုမျိုးဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့်
လူသားတို့၏ သဘာဝစိတ်ဓာတ်သည်
ထိုသို့ပြုလိုတိုင်း
တရားဥပဒေကသုတ်သင်ဖယ်ရှားပေးသင့်သည်။

If ever a fool's advise is good, a prudent man must carry it out.

Lessing.

လူမိုက်တစ်ယောက်ပေးသည့်အကြံဉာဏ်သည်
ကောင်းသည်ပင်ရှိစေဦး။
ဆင်ခြင်တုံတရားရှိသူတစ်ဦးအနေဖြင့်
၎င်းအကြံဉာဏ်ကို
သုံးသပ်သမှုပြုသင့်သည်။

Yet shall I temper so, justice with mercy.

Milton, John.

(1608-74)

တရားမျှတစွာ
စိရင့်ဆုံးဖြတ်သော ပြစ်ဒဏ်ကို
သနားကြင်နာမှုတရားနှင့်
ပေါင်းစပ်ဆေးကြောလျက်
အေးဆေးတည်ငြိမ်စေမည်။

The warning cannot be too often repeated that the grand source of mistake in questions of jurisprudence is the impression that those reasons which actuate us at the present moment in the maintenance of an existing institution have necessary anything in common with the sentiment in which the institution originated.

Maine, Sir Henry.

တရားဥပဒေရေးရာပြဿနာများတွင်
တည်ဆဲအဆောက်အအုံအဖွဲ့အစည်းများကို
ဆက်လက်၍ ပြုပြင်ထိန်းသိမ်းနေရသောအကြောင်းရင်းများသည်
ထိုအဆောက်အအုံအဖွဲ့အစည်း
စတင်တည်ထောင်ခဲ့စဉ်က ထားရှိခဲ့သောအကြောင်းရင်းများနှင့်
ထပ်ထူထပ်မျှ တူညီမှုရှိသေးသည်ဟု ယူဆထားခြင်းသည်
မှားယွင်းမှုကြီးဖြစ်သည်ဆိုသည့်အချက်ကို
အဖန်တလဲလဲ သတိပြုသင့်သည်။

Every nations concept of justice to the individual is at the heart of its civilization.

Bedford, Syblic.

မည်သည့်နိုင်ငံပဲဖြစ်ဖြစ်
လူပုဂ္ဂိုလ် တစ်ဦးချင်းအပေါ် ထားရှိတဲ့
တရားမျှတခြင်းအမြင်ဝါဒဟာ
ထိုနိုင်ငံအသီးသီးရဲ့
ယဉ်ကျေးမှု နှလုံးသားဇာစ်မြစ်မှာ
ကိန်းအောင်းလျက်သာ။

The place of justice is a hallowed place.

Bacon, Francis
(1561-1626)

အမှန်စီရင်
တရားပလ္လင်သည်
သန့်စင်သောနေရာ ဖြစ်ပေသည်။

Always do right. This will gratify some people and astonish the rest.

Mark Twain

အမြဲ မှန်တာကိုလုပ်ပါ။
ဒီလိုလုပ်တဲ့အတွက် တချို့က ကျေနပ်ဝမ်းမြောက်ကြမှာ၊
အဲ . . . ကျန်လူတွေကတော့ အံ့အားကြီးကို သင့်လို့နေမှာ။

Peace has no borders.

Yitzhar Rabin.

ငြိမ်းချမ်းရေးတွင်
သတ်မှတ်ပိုင်းခြားထားသော နယ်နိမိတ်များမရှိ။

Integrity is telling myself the truth.
And honesty is telling the truth to other people.

Spencer Johnson.

သိက္ခာသမာဓိက ကျွန်ုပ်အား အမှန်တရားကို ပြောပြသည်။
ရိုးသားခြင်းက အခြားသူများအား အမှန်တရားကို ပြောပြသည်။

Alimony is like trying to take one blanket and stretch it over two beds.

Lee, Thomas

မယားစရိတ်ထောက်ပံ့ရတဲ့အဖြစ်ဟာ
ခုတင်နှစ်လုံးပေါ်အိပ်နေသူများကို
စောင်တစ်ထည်တည်းနဲ့လုံအောင်
ခြုံပေးရတဲ့ အဖြစ်မျိုးပါ။

Justice is such a fine thing that we cannot pay too dearly for it.

Lesage, Alain Rene.

(1668-1747)

တရားမျှတမှုသည်
အလွန်သိမ်မွေ့၍
နှစ်လိုဖွယ်ကောင်းသောအရာဖြစ်သည့်အတွက်
ကျွန်ုပ်တို့သည်
မတန်တဆပေးရသည်ဟု မယူဆနိုင်ပေ။

Ignorance of the law excuses no man not that all men know the law, but because it is an excuse every man will plead and no man can tell how to refute him.

Seden, John.

ဥပဒေတစ်ရပ်တည်ရှိနေကြောင်းကို
တစ်စုံတစ်ရာ မသိခြင်းသည်
အပြစ်မှ ခွင့်လွှတ်ရန်အကြောင်းဖြစ်စေမည်မဟုတ်ပေ။
ထိုသို့ဆိုက
လူတိုင်းလူတိုင်းသည်
ဥပဒေများကို သိကြတော့မည်မဟုတ်ပေ။
ယင်းအကြောင်းပြချက်ကို
လက်ခံမည်ဆိုလျှင်
ပြစ်မှုကျူးလွန်သူတို့သည်
ထိုအချက်ကို
အပြစ်မှ လွတ်ထိုက်သည့်အကြောင်းအဖြစ်
ထုချေကြတော့မည် ဖြစ်ပေရာ
မည်သူကမျှ အဆိုပါထုချေချက်ကို
မမှန်ကန်ကြောင်း
ငြင်းနိုင်ကြတော့မည်မဟုတ်သောကြောင့်
ဖြစ်လေသည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၅၁

The law is a mirror of life, a reflection of social relationships.

Vyshinsky, Andrei.

ဥပဒေသည်
လူမှုဆက်ဆံရေးအခြေအနေများကို
ပြန်လည်ထင်ဟပ်စေသည့်
ဘဝကြေးမုံပြင် ဖြစ်သည်။

Justic delayed is justice denied.

ANON.

တစ်ဦးတစ်ယောက်အပေါ်
တရားဥပဒေအရ
စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုဘဲ
အချိန်ကြာကြာ ဆိုင်းငံ့ထားခြင်းသည်
ထိုသူအား
ထိုကာလအတွင်း
တရားမျှတမှုကို
ငြင်းပယ်ထားရာရောက်သည်။

၅၂

ဦးကျော်ဇေယျ

A long dispute means that both parties are wrong.

Voltare.

ကာလရှည်ကြာစွာ
ငြင်းခုံနေကြသည့် ပဋိပက္ခသည်
နှစ်ဦးနှစ်ဖက်စလုံး
မှားယွင်းနေသော လက္ခဏာဖြစ်သည်။

Man is a rational animal who always loses his temper when he is called upon to act in accordance with the dictates of reason.

Oscar Wilde.

လူသည် ကြောင်းကျိုးသိတတ်သော
သတ္တဝါဖြစ်သည်။ သို့သော်
အကြောင်းရှိ၍ လိုအပ်သလို လုပ်ဆောင်ရမည်ဆိုလျှင်
စိတ်ဆိုးတတ်သည်။

The king's justice was one grent source of his revenue and he sold it very dear.

Pollock, Sir Frederick.

ဘုရင့်တရားစီရင်ရေးသည်
အခွန်ဘဏ္ဍာရရှိရေး ရေသောက်မြစ်တစ်ရပ်ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့်လည်း
တန်ဖိုးကြီးကြီးထားပြီး
လုပ်ဆောင်ပေးခဲ့ကြရလေသည်။

When only foolish reasons can be found he argues best who utters not a sound.

Spanish

ယုတ္တိကင်းမဲ့သော
ဆင်ခြေများကိုသာ တွေး၍ ရနေလျှင်
အကောင်းဆုံး လျှောက်လဲပြောဆိုသင့်သည်မှာ
ရေငုံနှုတ်ပိတ်နေခြင်းသာ ဖြစ်သည်။

Extreme law is often extreme wrong.

Terence.

တစ်ဖက်စွန်းရောက်သော ဥပဒေများသည်
များသောအားဖြင့်
တစ်ဖက်စွန်းရောက်သော အမှားများဖြစ်သည်။

Only the actions of the just, smell sweet and blossom in the dust.

Shelley, James.

(1596-1666)

တရားသောသူတို့၏
လုပ်ဆောင်ချက်များသည်သာလျှင်
မြေသို့ကြွေခသည့်တိုင်
ထာဝရ မွှေးကြိုင်လန်းဆန်းနေလေ့ရှိသည်။

Hard cases make bad law.

Time Essay Oct 28, 1974.

ဘေးကြပ်နံ့ကြပ် စီရင်ဆုံးဖြတ်ရန်ဖြစ်ပြီဆိုလျှင်
ထိုအမှုသည်
မကောင်းသော စီရင်ထုံးဥပဒေဖြစ်သွားတတ်သည်။

The pain of the mind is worse than the pain of the body.

Syrus, Publius.

စိတ်ဒုက္ခသည်
ကာယဒုက္ခထက်
ပို၍ ဆိုးဝါးသည်။

Scholars dispute and the case
is still before the courts.

Horace.

ရှေ့နေမင်းများ အချင်းများဆဲ
ငြင်းဆဲ . . . ခုံဆဲ။
ရုံးပေါ်က အမှုတွဲ
ထူမြဲ . . . ထူဆဲ။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၅၇

Agree, for the law is costly.

Camdem(1623)

အခင်းမများ
အငြင်း မပွားကြစမ်းပါနဲ့၊
ဥပဒေကိစ္စဟာ
ဘယ်လောက် အကုန်အကျများတယ်ဆိုတာ
သတိထားပါလှည့်။

Lock your door so that
you may keep your neighbours honest.

Saanish.

အိမ်နီးသဟာ
သီလသစ္စာ
ရှိလိုပါလျှင်
သင်၏ခြံစည်း
တံခါးကြီးကို
ပိတ်ပြီးလုံစွာ နေထိုင်ပါ။

၅၈

ဦးကျော်ဇေယျ

If there were no bad people,
there would be no good lawyers.

Charles Dickens.

ဆိုသွမ်းသူများ မရှိငြား
ရှေ့နေကောင်းများ ပေါ်ရိုးလား။

No man loves his fetters be they
made of gold.

Heywood.

ရတနာကျောက်များ
စီခြယ်ထားလည်း
ပတ္တမြားနှောင်ကြိုး
လက်ထိတ်မျိုးကို
မြတ်နိုးတဲ့သူမရှိပါ။

It takes two to speak the truth
one to speak and another to hear.

H.D. Thoreau.

အမှန်အတွက်
ပုဂ္ဂိုလ်နှစ်ဦးလိုပါသည်
ပြောသူနှင့်အတူ
နားထောင်သူ
ပြောကြား နာယူရပါသည်။

၆၀

ဦးကျော်ဇေယျ

The glad come light to Jurisprudence

Sir Edward Coke

(1552-1634)

ဝမ်းမြောက်ဖွယ်ရာ
လာပြီကွဲ့ အလင်း၊
အပိုက်နယ်အမှောင်ထု
ဥပဒေနဲ့ခွင်း။

The good of the people is the chief law.

Marcus Tullius Cicero

(106-43 B.C)

အများကောင်းရေး
ဆောင်ကြဉ်းပေးပါ
ဤသည်ပင်
အလေးနက်ဆုံး ဥပဒေမဟာ။

What can idle laws accomplish
without morality.

Horace.

စာရိတ္တမဏ္ဍိုင်
မခိုင်သမျှ
ဥပဒေမဏ္ဍိုင်
မတ်ထူမရ။

Men are not hanged for stealing
horses, but that horses may not
be stolen.

**Halifax Georges
(1633-95)**

အပြစ်ဒဏ်များပေးခြင်းမှာ
မြင်းကိုခိုး၍ မဟုတ်ပါ။
အပြစ်ဒဏ်ကိုပေးခြင်းမှာ
မြင်းကို မခိုးရဲဖို့သာ။

Justice rushed is justice crushed.

Anon.

ပြီးစလွယ် စီရင်မိ
မျှတမှုများ ကြွေပြုန်း၏။

He who spares the guilty, punishes
the innocents.

အပြစ်ရှိလေသူကို
သက်ညှာနေလျှင်
အပြစ်မဲ့လေသူကို
ဒဏ်ခတ်သလိုပင်။

It is better the ten guilty persons
escape than one innocent suffer.

Sir Willian Blackstone
(1723-1780)

အပြစ်ရှိသူ လူဆယ်ဦး
ပြစ်ဒဏ်လွတ်လျှင် လွတ်ပါလေ
အပြစ်မဲ့သူ လူတစ်ဦး
အပြစ်ရခြင်း ကင်းပါစေ။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၆၃

Force is not a remedy.

John Bright.

နိုင်ထက်စီးနင်း
ပြုခြင်းသည်ကား
အမှားအတွက်
ကုစားချက်မဟုတ်
အဖြေမဟုတ်
နည်းမဟုတ်။

Let justic be done,
though the world perish.

Ferdinand 1 (1506-64).

ကမ္ဘာကြီး ပျက်ချင်ပျက်သွားပါစေ
မျှတမှုကလေး မြဲနိုင်စွာနေ။

No power should be done the laws.

Marcus Tullius Cicero
(106-43 B.C).

ဥပဒေ၏ အထက်မှာ
မည်သူမျှ မရှိရပါ။
ဥပဒေ၏ လက်အောက်မှာ
အားလုံးညီတူ မျှတစွာ။

Truth is on the march; nothing
can stop now.

Emile Zola
(1840-1902)

ခုချိန်မှာ
အမှန်တရားဟာ
တက်ညီလက်ညီ
တပ်ချီပြီမို့
ဘယ်အရာကမှ
ဟန့်တား တားဆီးလို့ ရနိုင်တော့မည် မဟုတ်ပါ။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၆၅

The rain it raineth on the just and
also on the unjust fella.
But chiefly on the just because the
unjust steals the just umbrella.

Lord Bowen
(1835-94).

မိုးသည်
တရားသောသူအပေါ် ရွာသွန်းပေး၏။
မတရားသောသူအပေါ်သို့လည်း ရွာသွန်းပေး၏။
သို့သော် -
တရားသောသူအပေါ်သို့ ညင်ညင်သာသာ ရွာသွန်းပေး၏။
အကြောင်းမူကား
မတရားသူသည် တရားသောသူ၏ထီးကို ခိုးယူထား၍ ဖြစ်လေသည်။

In a thousand pounds of law, there's not an ounce of love.

17th century.

ဥပဒေ ပိဿာတစ်ထောင်မှာ
မေတ္တာတစ်ကျပ်သား
တင်ကျန်ရဲ့လား။

To take the law into one's own hand.

17th century.

တစ်ယောက်တည်းရဲ့လက်ထဲ
ဥပဒေတွေ အပါဆွဲ။

Fools and obstinate man make rich lawyers.

Spanish.

ခေါင်းမာသော၊ ဇွတ်တရွတ်နိုင်သော
လူမိုက်များတို့သည်
ရှေ့နေများအား
ချမ်းသာကြွယ်ဝစေရန်
ပြုလုပ်ပေးကြသည်။

Justice is the end of government.

အစိုးရဟူ၍
ဖွဲ့စည်းထားခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်သည်
တရားမျှတမှု
ရရှိရေးအတွက်ဖြစ်သည်။

The right of blood cannot be destroyed by any civil right.

လူမှုအခွင့်အရေးများသည်
သွေးတော်စပ်မှုအခွင့်အရေးကို
မလွှမ်းမိုးနိုင်။

A right does not arise out of a wrong.

အခွင့်အရေးသည်
မှားယွင်းသော ပြုမူမှုနှင့်
မတော်မတရားသော ပြုမူမှုများမှ
မပေါ်ပေါက်နိုင်။

It is an inadmissible concept that certainty of proof can ever destroy a legal right.

ဥပဒေနှင့်အညီ ရပိုင်ခွင့်တစ်ရပ်အပေါ်
သော့ချာပေါက် အထောက်အထားမရှိအောင်
ပျက်ပြယ်ဆုံးရှုံးစေဟူသော အယူအဆသည်
ခွင့်ပြုရန် အကြောင်းမရှိ။

Ill news comes apace.

မကောင်းသတင်းသည်
မြန်မြန်လာတတ်သည်။

It is a long road that has no turning.

အကွေ့အကြောင်းမရှိသောလမ်းသည် ရှည်လျားတိ၏။

A man has to live with himself and he
should see to it that he always has
good company.

လူသည် တစ်ဘဝလုံးမှာ
မိမိနှင့်သာ နေရမည်ဖြစ်သည်။
ထို့ကြောင့် မိမိကိုယ်မိမိ
အဖော်ကောင်းအဖြစ် ရရှိစေရန်
ပြုစုသင့်သည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၆၉

He who teaches his child to be thrifty and economical, has already bequeathed a fortune.

မိမိ၏ သားသမီးကို
ခြိုးခြံချွေတာတတ်အောင်
သွန်သင်ပေးသူသည်
သူ၏ သားသမီးများအား
ငွေကြေးဘဏ္ဍာအမြောက်အများကို
အမွေပေးပြီးသားဖြစ်သည်။

This is no better test for a man's altimate integrity than his behaviour when he is wrong.

လူတစ်ယောက်၏ အပြည့်ဆုံးစာရိတ္တအား
စမ်းသပ်ရာတွင်
သူမှားသွားသည့်အခါ
မည်သို့မည်ပုံ ပြုမူသည်ဆိုသည်ကို
စိစစ်ခြင်းလောက်
ကောင်းသောစမ်းသပ်မှုမျိုးမရှိ။

When wealth is lost, nothing is lost;
when health is lost, something is lost;
when character is lost, all is lost.

ငွေကြေးဥစ္စာ ပျောက်ဆုံးသွားလျှင်
ဘာမျှ မပျောက်သကဲ့သို့ပင်
ကျန်းမာရေး ပျောက်ဆုံးပျက်ပြားလျှင်
တစ်ခုခု ပျောက်ဆုံးသကဲ့သို့ပင်
စာရိတ္တ ပျက်စီး ပျောက်ဆုံးလျှင်
အားလုံး ပျက်သုဉ်း ဆုံးရှုံးသည်ပင်။

Where you are is of no moment, but only
what you are doing there. It is not the place
that ennobles you, but you the place; and this
only by doing that which is great and noble.

သင်ဘယ်နေရာမှာရှိတယ်ဆိုတာက
အရေးမဟုတ်ပါ။
သင် အဲဒီနေရာမှာ
ဘာလုပ်နေတယ်ဆိုတာကသာ
အရေးကြီးတာပါ။
နေရာက သင့်ကို မြင့်မြတ်စေတာမဟုတ်ပါ။
သင်ကသာ နေရာကို မြင့်မြတ်စေတာပါ။
ဒါကလဲ . . . မြင့်မြတ်တဲ့အလုပ်ကို သင်လုပ်မှ
ဖြစ်မှာပါ။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၇၁

First impression are most lasting.

ပထမဆုံး အထင်အမြင်သည် အမြဲမြဲဆုံးဖြစ်သည်။

Exchange is no robbery.

ဖလှယ်ခြင်းသည် မတရားရယူခြင်းမဟုတ်။

Finding are keeping.

ကောက်ရသောအရာသည်
သိမ်းထားသင့်သောအရာဖြစ်သည်။

What is expressed makes
what is silent to cease.

တိတိကျကျ ဖော်ပြခြင်းဖြင့်
သွယ်ဝှက်သောအချက်ကို
ပယ်ဖျက်ရာရောက်သည်။

A madmas has no free will.

ရူးသွပ်သူနှင့်
လွတ်လွတ်လပ်လပ်
ဆောင်ရွက်ခွင့်မရှိ။

The more worthy draws with it the
less worthy.

ပို၍ အရေးကြီးသောကိစ္စများကို
ဆောင်ရွက်ပိုင်ခွင့်ရှိသူအား
အရေးမကြီးသော ကိစ္စများကို
ဆောင်ရွက်ခြင်းမှ
ဟန့်တား တားမြစ်ခွင့်မရှိ။

Later laws abrogate prior contrary ones.

နောက်ဆုံး စီရင်ထုံးများသည်
ယခင်ချမှတ်ခဲ့သော ဆန့်ကျင်စီရင်ထုံးများကို
ပယ်ဖျက်လွှမ်းမိုးသည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၇၃

The law pays regard to equity.

ဥပဒေသည်
သာတူညီမှုကို
အလေးဂရုပြုသည်။

It is a bad exposition which
corrupts the Text.

မှားယွင်း၍ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူခြင်းသည်
ဥပဒေကို ပျက်ပြားစေသည်။

Public necessity is greater than private.

အများအကျိုးအတွက် လိုအပ်ချက်သည်
ပုဂ္ဂလိက အကျိုးကို လွှမ်းမိုးသည်။

Statutes are not retrospective.

အက်ဥပဒေများသည်
ရှေ့ကိုသာကြည့်သည်
နောက်ကြောင်းပြန် အကျိုးသက်ရောက်သည်မရှိ။

A bad usage ought to be abolished.

မှားယွင်းသော ထုံးစံလေ့စရိုက်များကို
ပယ်သင့်သည်။

The position of the defendant inpossession
is better than that of the plaintiff.

ပစ္စည်းလက်ရှိဖြစ်သော
တရားပြိုင်၏ အခြေအနေသည်
လက်မဲ့တရားလိုထက် သာသည်။

**Nobody is to be admitted to
incapacitate himself.**

မည်သူမှ
မိမိကိုယ်မိမိ
ကိုယ်အင်္ဂါ ချွတ်ယွင်းအောင်
ပြုလုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိ။

**No one can property understand
a part until he has read the whole.**

အကြောင်းအရာ အလုံးစုံကို
အကြိမ်ကြိမ် ဖတ်ရှုလေ့လာခြင်းမပြုဘဲ
ယင်းအကြောင်းအရာ၏
အစိတ်အပိုင်းတစ်ရပ်ကို
ကောင်းစွာ သဘောပေါက်နားလည်နိုင်မည်မဟုတ်ပေ။

၇၆

ဦးကျော်ဇေယျ

Necessity defends what is compels.

လိုအပ်၍ မလွဲမရှောင်သာ ပြုလုပ်ရခြင်းသည်
ခိုင်လုံသော ထုချေချက်တော့ဖြစ်သည်။

No one brings legal proceeding
against himself.

မည်သူမျှ
မိမိကိုယ်မိမိ
တရားစွဲပိုင်ခွင့်မရှိ။

No one can do through another what
he cannot do himself.

မည်သူမျှ
မိမိလုပ်ပိုင်ခွင့်မရှိသောအမှုကို
အခြားမည်သူတစ်ဦးကိုမျှ
တစ်ဆင့်ပြုပိုင်ခွင့်မရှိ။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၇၇

No one is heir of the living.

အသက်ရှင်နေသူတစ်ဦး၏ အမွေကို
မည်သူမျှ ရယူခံစားပိုင်ခွင့်မရှိ။

**If concerns the state that evil
deeds shall not remain unpunished.**

မတရားမှုကို
မလွတ်တမ်း ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းသည်
အများအကျိုးငှာဖြစ်သည်။

The construction of a deed is to be made liberally,
that the thing may rather avail than perish.

စာချုပ်စာတမ်းများကို
အဓိပ္ပာယ်ဖော်ထုတ်ယူရာတွင်
ပျက်စီးဆုံးရှုံးမှုကို ဦးမတည်ဘဲ
ဖြစ်ထွန်းစည်ပင်မှုကိုသာ
ရှေ့ရှုကောက်ယူသင့်သည်။

The only way to speak the truth,
is to speak lovely.

အမှန်တရားကို ပြောပြမည့်
တစ်ခုတည်းသောလမ်းကြောင်းသည်
နှစ်သက်ဖွယ်ကောင်းအောင် ပြောခြင်းဖြစ်သည်။

Only two kinds of men will wait
for a woman. Husbands and single men.

မိန်းမတစ်ယောက်ကို
ယောက်ျား နှစ်မျိုးနှစ်စားက စောင့်နေလိမ့်မည်။
အိမ်ထောင်သည် ယောက်ျားတွေနဲ့
လူပျိုလူလွတ် ယောက်ျားတွေပဲဖြစ်သည်။

A benefit cannot be conferred
upon anyone against his consent.

ခံယူမည့်သူ၏
သဘောတူခွင့်ပြုချက်မရှိဘဲ
အကျိုးခံစားခွင့်တစ်ရပ်ကို
အပ်နှင်းခွင့်မရှိ။

He who wants to be rich in a year
comes to the gallows in half a year.

နှစ်ချင်းပေါက် တစ်မုဟုတ်ချင်း ချမ်းသာချင်တဲ့သူ
(၆) လနဲ့ စက်တိုင်တက်ရတတ်သည်။

One eye witness is better than
ten hear says.

တစ်ဆင့်ကြားသူ
လူဆယ်ဦးထက်
မျက်မြင်တစ်ယောက်
အရာရောက်၏။

To be angry is to revenge the faults
of other on themselves.

အမျက်သည် အမှား . . .
ဒေါသသည် အမှား . . .
ယင်းတို့သည်ကား
အခြားသူ၏ မှားယွင်းမှုအတွက်
ဓားစာခံသက်သက်ပေတည်း။

ဥပဒေသမား၊ လက်ရွဲစကား

၈၁

Law makes should not be law breaker

(14th century)

ဥပဒေပြုတဲ့သူ ကိုယ်တိုင်က
ဥပဒေကို ချိုးဖောက်ပြ
မဖြစ်စေရ။

The law is more praised when it is approved by reason.

ဥပဒေသည် ကျိုးကြောင်းဆင်ခြင်မှုနှင့် ကိုက်ညီသည့်အခါ ပိုချီးကျူးခြင်းကို ခံရသည်။

The laws of nature are unchangeable.

သဘာဝနိယာမတရားဟူသည် ပြောင်းလဲခြင်းမရှိ။

The law will not force anyone to do a thing vain or fruitless.

ဥပဒေသည် မည်သူ့အားမှ အကျိုးမဲ့သောကိစ္စကို အတင်းအကြပ် ပြုမူစေမည်မဟုတ်ပေ။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၈၃

The law does not favour the wishes
of the fastidious.

ဥပဒေသည်
ဖီဖောကြောင်သူများ၏ အလိုဆန္ဒကို
လိုက်လျောခြင်းမရှိ။

It is safer to err on the gentler side.

နူးညံ့သိမ်မွေ့သောဘက်မှ မှားယွင်းခြင်းသည်
ပိုမိုစိတ်ချရသည်။

The law does no thing in vain.

ဥပဒေသည် အချင်းနှိုး မဆောင်ရွက်။

The law regards the order of nature.

ဥပဒေသည် သဘာဝနိယာမ အစဉ်အလာ (သို့မဟုတ်)
သဘာဝ အဖြစ်အပျက်ကို အလေးဂရုပြုသည်။

The direct line is always preferred to
the collaterale.

အတူမွေးသူများထက်
တိုက်ရိုက်ဆင်းသက်သူကို
ဦးစားပေးရမည်။

He gives double who gives promptly.

ချက်ချင်းပေးသူသည် နှစ်ဆပေးခြင်းမည်သည်။

He who wishes do deceive uses general
or ambiguous terms.

လှည့်ဖြားလိုသူသည်
ယေဘုယျဆန်သော
မရေရာမတိကျသော
စကားအသုံးအနှုန်းများကိုသာ
သုံးနှုန်းလေ့ရှိသည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်ခွဲစကား

၈၅

He is not in any fault who is bound to obey.

စည်းကမ်းလိုက်နာလေ့ရှိသူသည်
မည်သည့်မှားယွင်းမှုမှမရှိ။

Bad grammar does not vitiate an instrument.

မှားယွင်းသော သဒ္ဒါသည်
စာချုပ်စာတမ်းတစ်ခုကို
မပျက်ပြယ်စေနိုင်ပေ။

**The heir ought not to be bound in a
penalty for the crime of the deceased.**

သေသူ၏ ပြစ်မှုအတွက်
အမွေဆက်ခံသူသည်
ပြစ်ဒဏ်မခံထိုက်ပေ။

The law always finishes a remedy.

တရားဥပဒေသည်
ကုစားခွင့်ကို အစဉ်အမြဲ
တောက်ပြောင်စေသည်။

May the law to the righteous be establishment!

စိရံ၊ တိဋ္ဌတု၊ သဒ္ဓမ္မော
သဒ္ဓမ္မော- သူတော်ကောင်းတရားသည်၊
စိရံ- ကြာမြင့်စွာ၊
တိဋ္ဌတု- တည်စေသတည်း။

To questions of fact judges do not answer;
to questions of law the jury do not answer.

ဂျူရီတရားစီရင်ရေးတွင် တရားသူကြီးတို့၏ တာဝန်မှာ
ဂျူရီများကို ဥပဒေရေးရာများ ရှင်းလင်းပြရန်ဖြစ်ပြီး
ဂျူရီများ၏ တာဝန်မှာ
အချက်အလက်များနှင့် ပတ်သက်၍
အဆုံးအဖြတ်ပေးရန် ဖြစ်သည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၈၇

**It is not permitted to build upon one's own
land what may be injurious to another.**

အခြားသူ၏ အကျိုးစီးပွားကို
ထိခိုက်နစ်နာစေမည့် အဆောက်အဦးကို
မိမိမြေပေါ်တွင်
ဝန်ထုပ်ဝန်ပိုးမပြုသင့်။

**Subsequent words, added for the purpose
of certainty, are to be referred to preceding
words which need certainty.**

အဓိပ္ပာယ်တိကျရေးရာအောင်
နောက်ပိုင်း၌ ဖော်ပြထားသော စကားရပ်များကို
အဓိပ္ပာယ်မရေးရာ မတိကျသော
ရှေ့ပိုင်းရှိ စကားရပ်များနှင့် ညှိနှိုင်း၍
အဓိပ္ပာယ်ဖော်ထုတ်ရမည်။

Words to which reference is made in an instrument have the same effect and operation as if they were inserted in the instrument referring to them.

စာချုပ်စာတမ်းတစ်ခုပါ ရည်ညွှန်းသော စကားရပ်များကို ထိုစာချုပ်တွင် ပါရှိဘိသကဲ့သို့ မှတ်ယူ၍ အကျိုးသက်ရောက်စေရမည်။

Every innovation disturbs more by its novelty than benefits by its utility.

ဆန်းသစ်တီထွင်သည်ဆိုရာ၌ အကျိုးသက်ရောက်မှုထက် တည်ငြိမ်မှုကို ပျက်ပြားစေခြင်းကများသည်။

An error of name is nothing when there is certainty as to the person.

မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း အခိုင်အမာ အသေအချာသိရှိနိုင်လျှင် အမည်လွဲမှားမှုသည် အကြောင်းမဟုတ်ပေ။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၈၉

Nothing which is in convenient is lawful.

အများပြည်သူအား နှောင့် ှယှက်ငြိုငြင်စေမှုဟူသရွေ့သည် ဥပဒေနှင့် ဆန့်ကျင်သည်။

Nothing is so agreeable to natural equality as that, by the like means by which anything is bound, it may be loosed.

ပဋိညာဉ်များ တည်မြဲနိုင်မအောင်ပြုသလို အလားတူ ဖျက်သိမ်းပယ်ဖျက်နိုင်သည်ဆိုသည်မှာ သဘာဝတရားမျှတမှုနှင့် ကိုက်ညီသည်။

That cannot be proved, which, if proved is immaterial.

သက်သေထူ၍ အကျိုးမရှိသည့် အကြောင်းအရာကို သက်သေထူရန် မလိုပေ။

That system of law is best which confides as little as possible to the discretion of a Judge; that judge the best who trusts as little as possible his own judgement.

တရားသူကြီး၏ ဆင်ခြင်စဉ်းစားမှုကို
အနည်းဆုံး ခွင့်ပြုသော ဥပဒေသည်
အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။
မိမိ၏ ထင်မြင်ယူဆချက်ကို
အလေးပေး မစဉ်းစားဆုံးသော တရားသူကြီးသည်
အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။

Private compacts cannot derogate from public right.

ပုဂ္ဂလိက ပဋိညာဉ်များသည်
အများပြည်သူ အခွင့်အရေးဥပဒေကို
မပျက်ပြားစေနိုင်။

It matters not what is known to the judge,
if it be not known judicially.

တရားသူကြီးအနေနှင့်
ကိုယ်တိုင်သိရှိခြင်းသည် အဓိကမဟုတ်။
တရားရုံးရှေ့တွင် စစ်ဆေးကြားနာ၍
သိရှိခြင်းသည်သာ အဓိကဖြစ်သည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၉၁

Surplusage is not wont to vitiate writings.

အပိုစကားရပ်များသည်
စာချုပ်နှင့် စာရွက်စာတမ်းများကို
မပျက်ပြယ်စေနိုင်ပေ။

A man cannot validly vontract that he shall be
irresponsible for his own fraud.

‘လိမ်လည်မှုအတွက် တာဝန်မရှိစေရ’ ဟူသော
သဘောတူညီချက်မျိုး
မပြုလုပ်နိုင်ပေ။

Agreements founded upon a base consideration
are not to be observed.

လူ့ကျင့်ဝတ် လူ့ယဉ်ကျေးမှု စသည်တို့နှင့်
ဆန့်ကျင်သော ပဋိညာဉ်များကို
လိုက်နာဆောင်ရွက်ခြင်း မပြုရ။

၉၂

ဦးကျော်ဇေယျ

He who does not disapprove, approves.

ဆောင်ရွက်သည့် ကိစ္စတစ်ရပ်နှင့်ပတ်သက်၍
အပြစ်မတင်သောသူသည် သဘောတူရာရောက်သည်။

What ought to be done is easily presumed.

ပြုလုပ်သင့်သော အကြောင်းအရာကို ပြုလုပ်ခဲ့သော်
တရားဝင်သည်ဟု မှတ်ယူရသည်။

What ought not to be done avails when done.

မပြုလုပ်သင့်သော အကြောင်းအရာကို ပြုလုပ်ခဲ့သော်
တရားဝင်သည်ဟု မှတ်ယူရသည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၉၃

That which is given for all is restored by the contribution of all.

လူအများအား အကျိုးခံစားခွင့်ကိုပေးရာ၌
ထိုသူများအနေနှင့်
ကျခံစရာရှိကလည်း
အတူမျှ၍ ကျခံစေရမည် ဖြစ်သည်။

What necessity forces, it justifies.

အတင်းအကြပ် စေခိုင်းသောကြောင့် ပြုမူခြင်းတို့၌
တာဝန်မရှိ။

That which has not beginning has no end.

အစမရှိသော အရာသည်
အဆုံးလည်း မရှိ။

That which is no one's is granted to the occupant
by natural right.

မည်သူနှင့်မျှ မသက်ဆိုင်သောအရာဝတ္ထုများသည်
သဘာဝတရားအရ လက်ရှိဖြစ်သူနှင့်သာ သက်ဆိုင်သည်။

He who enjoys the benefit ought also to be the
burden, and the contrary.

အခွင့်အရေး အကျိုးခံစားခွင့်ရရှိသူ တစ်ဦးအနေနှင့်
ကျရောက်အပ်သော တာဝန်ကိုလည်း ထမ်းဆောင်သင့်သည်။

Whatever is paid, is paid according to the intention
or manner of the party paying; whatever is received,
is received according to the intention or manner of
the party receiving.

ကြွေးမြီပေးဆပ်သည်ဆိုရာ၌
ပေးသူ၏ ညွှန်ကြားချက်နှင့်အညီ
ပေးဆပ်သည်ဟူ၍ မှတ်ယူရသည်။

Violent presumption is often proof.

အလွန်ခိုင်လုံသော မှတ်ယူခြင်းများသည်
အများအားဖြင့်
သက်သေထူခြင်းနှင့်
အလားတူပင်ဖြစ်သည်။

**If anything is owed to an entire body it is not owed
to the individual members, nor do the individual
members owe what is owed by the entire body.**

အမွေပေးသူက အမွေပေးခြင်းခံရမည့်သူ၏အမည်ကို
လွဲမှားစွာ ဖော်ပြထားသည့်တိုင်
ထိုအမွေစားသည်
မည်သူမည်ဝါဖြစ်ကြောင်း ပေါ်လွင်နေလျှင်
ထိုအမွေပေးခြင်းသည်
တရားဝင်ခိုင်လုံသည်။

Words ought to have some effect; they ought to be interpreted in such a way as to give them some effect.

အကျိုးသက်ရောက်မှုရှိအောင်
စကားရပ်များကို
အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူသင့်သည်။

The words of deeds are to be taken most strongly against him who uses them.

စာချုပ်စာတမ်းပါ စကားရပ်များကို
အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရာတွင်
ထိုစာချုပ်အရ ပေးသူနှင့် ဆန့်ကျင်၍
အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရသည်။

An act of the Court shall prejudic no one.

တရားရုံး၏ ဆောင်ရွက်ချက်သည်
မည်သူ့ကိုမျှ
အကျိုးစီးပွား ထိခိုက်စေဟူ၍ မရှိ။

The act of God is prejudicial to no one.

ဘုရားသခင်၏ အလိုတော်အရ ဆောင်ရွက်ခြင်းသည်
မည်သူ့ကိုမျှ
ထိခိုက်နစ်နာစေခြင်း မရှိ။

Plain words require no explanation.

ရှင်းလင်းနေသော စကားရပ်များကို
အဓိပ္ပာယ်တစ်မျိုးတည်းသာ ကောက်ယူ၍ ရလျှင်
ရှင်းလင်းချက် မလိုအပ်။

The accessory right does not lead,
but follows its principle.

ငွေချေးမှုကြောင့် ကြွေးမြီပေါ်ပေါက်ရခြင်းဖြစ်သည်။
ကြွေးမြီကြောင့် ငွေချေးမှု ပေါ်ပေါက်ရသည်မဟုတ်ပေ။

၉၈

ဦးကျော်ဇေယျ

The accessory does not bring the principle.

နောက်ဆက်တွဲသည်
မူရင်းကို သယ်ဆောင်မသွား။
တသီးတခြား ဖြစ်သည်။

The antecedent has relation to that which next follows unless there by the meaning of the sentence would be impaired.

ပူးတွဲစကားရပ်များကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရာတွင်
နောက်စကားရပ်ကို ရှေ့စကားရပ်နှင့်
အဆက်အစပ်ပြု ကောက်ယူရသည်။

An accessory follows the nature of its principle.

နောက်ဆက်တွဲပေါ်ပေါက်မှုသည်
မူလနောက်သို့ လိုက်ပါရသည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၉၉

No one is compelled to accuse himself, except before God.

မည်သူမျှ မိမိကိုယ်မိမိ
ပြစ်မှုတစ်ရပ်ဖြင့်
စွပ်စွဲရန် တာဝန်မရှိ။

External action show internal secrets.

အတွင်းစိတ်နေ မည်သို့ရှိသည်ကို
ပြင်ပ ပြုမူချက်ဖြင့်
ဖော်ထုတ်ပြသသည်။

A person right of action dies with the person.

ကိုယ်ပိုင်အရေးယူခွင့်ဆိုင်ရာ ထိခိုက်နစ်နာစေမှုများတွင်
ထိုသူကသာလျှင် အရေးယူဆောင်ရွက်ခွင့်ရှိသည်။

၁၀၀

ဦးကျော်ဇေယျ

That which is built upon the land goes with the land.

မြေပေါ်တွင် တစ်စုံတစ်ရာတည်ဆောက်ပါက
ထိုအရာသည်
မြေတွင် အကျုံးဝင်သည်။

Equity is as it were equality.

သာနာညီမျှသဘောသည်
သာတူညီမျှပင် ဖြစ်သည်။

The intention is punished, though the consequence does not follow.

ပြစ်မှုကျူးလွန်ရန် ကြံစည်အားထုတ်မှုများသည်
ပြစ်ဒဏ်ထိုက်သည်ပင် ဖြစ်သည်။

Equity follows law.

သာတူညီမျှသဘောသည် ဥပဒေအတိုင်းဖြစ်သည်။

The act itself does not constitute guilt unless done with a guilty intent.

တစ်စုံတစ်ရာ ပြုမှုရုံဖြင့် အပြစ်ရှိသည်ဟု မဆိုသာ၊
မကောင်းသည့်စိတ်ဓာတ် မသမာသည့်စိတ်ဓာတ်ဖြင့်
ပြုလုပ်မှသာ အပြစ်ရှိသည်။

The laws are adapted to those cases which most frequently occur.

ဖြစ်ပွားပေါ်ပေါက်လေ့ရှိသည့်
ပြဿနာများနှင့်အညီ
ဥပဒေများကို
ပြဋ္ဌာန်းခြင်းဖြစ်သည်။

A person alleging his own infamy is not to be heard.

မည်သူမျှ မိမိကိုယ်မိမိ
ပြစ်မှုကျူးလွန်သည်ဟု
စွပ်စွဲခြင်းပြုခွင့်မရှိ။

That which, if proved, would not be relevant, ought not to be heard.

သက်သေပြရမည့် အချက်များမှတစ်ပါး
မဆီမဆိုင် မပတ်သက်သော အချက်များကို
ကြားနာခွင့်မရှိ။

Alienation of property is favoured by the law rather than accumulation.

ဥပဒေ၏သဘောမှာ
ပစ္စည်းစုဆောင်းခြင်းထက်
တစ်ဦးမှ တစ်ဦး
ပစ္စည်းလွှဲပြောင်းခြင်းကို
အလေးပေးလိုသည်။

A person ought not to be judge in his own cause,
because he cannot act as judge any party.

မည်သူမဆို အမှုတစ်ခုတွင်
တရားသူကြီးအဖြစ်၊ အမှုသည်အဖြစ်
တစ်ပြိုင်တည်း ဆောင်ရွက်ခွင့်မရှိ။

To conceal is one thing to be silent another.

ဆိတ်ဆိတ်နေခြင်းကတစ်မျိုး၊
ဖုံးကွယ်ခြင်းက တစ်ဘာသာ ဖြစ်သည်။

The proof lies upon him who affirms, not upon him
who denies.

အခိုင်အမာ စွပ်စွဲပြောဆိုသူ၌
သက်သေပြရန် တာဝန်ရှိသည်၊
ငြင်းဆိုသူ၌ တာဝန်မရှိ။

A patent ambiguity cannot be cleared up by extrinsic evidence.

စာချုပ်တွင် သိသိသာသာ ထင်ထင်ရှားရှား ပေါ်ပေါက်နေသော
မရှင်းလင်းသည့် စကားရပ်များကို
အခြားသက်သေခံချက်များဖြင့်
မဖြေရှင်းနိုင်။

**The will of a deceased person is ambulatory
(changeable) until the latest moment of life.**

မိမိပြုလုပ်ရေးသားထားသော သေတမ်းစာကို
မိမိမသေဆုံးမီကာလအထိ
ပြန်လည်ရုပ်သိမ်းခွင့်ရှိသည်။

**An argument from inconvenience avails much in
law.**

နေထိုင်မှု သက်သာချောင်ချိမှုကို
ထိပါးစေပါသည်ဟု ဖော်ပြပါရှိသော အချက်သည်
ဥပဒေအရ အရေးပါသော
လျှောက်လဲချက်ဖြစ်သည်။

He who alleges contrary things is not to be heard.

တစ်စုံတစ်ဦး၏ သက်သေခံချက်၊ ထွက်ဆိုချက်သည်
အခြားသူများ၏ သက်သေခံချက်၊ ထွက်ဆိုချက်များနှင့်
ဆန့်ကျင်ကွဲလွဲနေပါက
ထိုသူ၏ သက်သေခံချက်၊ ထွက်ဆိုချက်ကို
အလေးမပေးသင့်။

The reason of the law ceasing, the law itself ceases.

ဥပဒေထုတ်ပြန်ရသော အကြောင်းရင်းပျောက်ကွယ်လျှင်
ယင်းဥပဒေသည်လည်း ပျောက်ကွယ်ပြိုဖြစ်သည်။

That which is assigned takes with it for its use the rights of the assignor.

တာဝန်လွှဲအပ်ခြင်းခံရသူသည်
တာဝန်လွှဲအပ်ပေးသူ၏
အခွင့်အရေးဟူသရွေ့ကို
ပြုလုပ်ခွင့်ရှိသည်။

Hear the other side.

တရားမျှတခြင်း အခြေခံသဘောအရ
စီရင်ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုမီ တရားရုံးသည်
အစွပ်အစွဲခံရသူဘက် ပြောကြားချက်ကို
ကြားနာရမည်ဖြစ်သည်။

Liberal constructions of written documents are to be made, because of the simplicity of the laity and with a view to carry out the intention of the parties and uphold the document, and words ought to be made subservient, to the intention.

အများ၏ မသိနားမလည်မှုကို ထောက်ထား၍
စာရွက်စာတမ်းများကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရာ၌
ကျယ်ကျယ်ပြန့်ပြန့် မျှမျှတတ
ကောက်ယူရမည်။
စကားရပ်များထက်
ရည်ရွယ်ချက်ကို ဦးစားပေးရမည်။

It is the duty of a good judge to prevent litigation.

တရားသူကြီးကောင်းတို့၏ တာဝန်မှာ
အများအကျိုးအတွက်
အမှုများကို ဆုံးခန်းတိုင်အောင် စီရင်ခြင်း
အမှုများဖြစ်ပွားခြင်းမှ
ကာကွယ်ဟန့်တားခြင်းတို့ဖြစ်သည်။

The original estate ceasing, that which is derived from it ceases.

မူရင်းပစ္စည်းပိုင်ဆိုင်မှုပျက်ပြယ်သော်
ယင်းပစ္စည်းမှတစ်ဆင့် (သို့မဟုတ်)
ဆက်နွှယ်ရရှိသော ပိုင်ဆိုင်မှုသည်လည်း
ပျက်ပြယ်သည်။

A deed or bond found with the debtor is presumed to be paid.

မြီစားလက်ဝယ်တွင်
စာချုပ် (သို့မဟုတ်) ခံဝန်ချုပ်ရုံနေခြင်းသည်
ကြွေးမြီပေးဆပ်ပြီးသည့် သဘောဖြစ်သည်။

Unusual clauses always excite suspicion.

ပါဝင်နေကျမဟုတ်သော စာပိုဒ်များ ပါဝင်နေခြင်းသည်
မယုံသင်္ကာပင် ဖြစ်သည်။

The Immediate, not the remota cause, is to be considered.

အမှုဖြစ်ပွားခြင်း၊ ပြဿနာပေါ်ပေါက်ခြင်းတို့နှင့် စပ်လျဉ်း၍
အနီးဆုံး အကြောင်းရင်းကိုသာ စဉ်းစားရသည်။
အလှမ်းကွာသော အကြောင်းရင်းများကို
မစဉ်းစားသင့်။

That is certain which is able to be rendered certain.

တိတိကျကျ လုပ်ဆောင်ရမည့်ကိစ္စများကို
တိတိကျကျ လုပ်ဆောင်ရန် တာဝန်ရှိသည်။

When the cause ceases, the effect ceases.

အကြောင်းတရားပြီးဆုံးသော်
အကျိုးသက်ရောက်မှုလည်း ပြီးဆုံးသည်။

Consent takes away error.

မှားယွင်းမှုတစ်ရပ်အပေါ်
အခွင့်အရေးယူလိုသူ၏ သဘောတူညီမှုသည်
မှားယွင်းမြဲ၊ ပျက်ပြယ်မြဲဖြစ်သည်။

**Those consenting and those perpetrating are
embraced in the same punishment.**

ပြစ်မှုကျူးလွန်ခြင်းကို သဘောတူသူများသည်
ပြစ်မှုကျူးလွန်သူများနည်းတူ
ပြစ်ဒဏ်ထိုက်သည်။

The construction of law does not work any injury.

ဥပဒေကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူသောအခါ
မည်သူမည်ဝါကိုမျှ
ထိုခိုက်နှစ်နာစေခြင်း မရှိစေရ။

No man deceives punishment for a thought.

အတွေးနှင့် စိတ်ကူးများကို
ပြစ်ဒဏ်ပေးခြင်းဖြင့်
မစီရင်နိုင်။

Common error sometimes makes law.

တစ်ခါတစ်ရံ
မှားနေကျ အမှားများကို
အမှန် (ဥပဒေ) ဟု
မှတ်ယူတတ်သည်။

Consent and not coition, constitutes marriage, and the parties are not able to consent before marriageable years.

တရားဝင်လင်မယားမြောက်ရန်
ပေါင်းသင်းစပ်ယှက်မှုသည် အဓိကမဟုတ်၊
နှစ်ဦးသဘောတူညီမှု ဆန္ဒသာလျှင်
အဓိကဖြစ်သည်။

Whosoever is skilled in his profession is to be believed.

သက်ဆိုင်ရာပညာရပ်တွင် ကျွမ်းကျင်သူ ပုဂ္ဂိုလ်အား
ယုံကြည်လေးစားရမည် ဖြစ်သည်။

Whose is to give, his is to dispose.

ပစ္စည်းကို ပေးကမ်းမည်ဆိုက
ပေးကမ်းသူ အနေနှင့်
မည်သို့မည်ပုံ ပေးမည်ဆိုသည်ကို
အစီအစဉ်ပြုလုပ်ရန် လိုသည်။

Custom is the best expounder of the laws.

ဥပဒေများ၏ အဓိပ္ပာယ်ကို ဖော်ထုတ်ရာတွင်
ဓလေ့ထုံးတမ်းအရ ဖော်ထုတ်ခြင်းသည်
အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။

**Custom and common usage overcome the unwritten
law, if it be special, and interpret the written law
if it be general.**

ဓလေ့ထုံးတမ်းနှင့် ဓလေ့စရိုက်များသည်
အထူးသဖြင့်ရေးသားမထားသော ဥပဒေများကို
လွှမ်းမိုး၍
ယေဘုယျအားဖြင့်
ရေးသားထားသော ဥပဒေများ၏
အဓိပ္ပာယ်ကို
ဖော်ထုတ်ပေးသည်။

A contemporaneous exposition is the best any strongest in law.

စာချုပ်စာတမ်းတစ်ရပ်ကိုဖြစ်စေ၊ ဥပဒေတစ်ရပ်ကို ဖြစ်စေ
အဓိပ္ပာယ်ဖော်ထုတ်ရာတွင်
ထိုစာချုပ် (သို့မဟုတ်) ဥပဒေရေးဆွဲစဉ်ကာလ အခြေအနေကို
ထင်ဟပ်ကြည့်ခြင်းသည်
အကောင်းဆုံးနှင့်
အမှန်ကန်ဆုံး ဖြစ်သည်။

A delegate cannot delegate.

လုပ်ငန်းတာဝန်များ ဆောင်ရွက်ရန်
တာဝန်လွှဲပေးခြင်းခံရသူသည်
အခြားသူတစ်ဦးအား
ယင်းတာဝန်များကို
လွှဲပေးခြင်းမပြုနိုင်။

၁၁၄

ဦးကျော်ဇေယျ

Whosoever has the soil, also owns to the heavens
above and to the centra beneath.

မြေကို ပိုင်ဆိုင်သူသည်
မြေပေါ်မြေအောက် ပိုင်ခွင့်ရှိသည်။

Where two clauses in a will are repugnant one to
the other, the last in order shall prevail.

သေတမ်းစာတွင်ပါရှိသော စကားရပ်နှစ်ခုသည်
တစ်ခုနှင့်တစ်ခု
ဆန့်ကျင်နေသည်ဆိုပါက
နောက်စကားရပ်ကို
အတည်ယူရမည်ဖြစ်သည်။

**When both parties are in fault the plaintiff must
always fall, and the cause of the person in possession
be preferred.**

ဆန့်ကျင်ဘက်အမှုသည်များ
အပြစ်မကင်းရှိခဲ့သော်
တရားလိုဘက်က သက်သေပြရမည်ဖြစ်သည်။

**No prescription runs against a person unable to
bring an action.**

အရွယ်မရောက်သေးသူ၊ ရူးသွပ်သူ၊ စိတ်ချွတ်ယွင်းသူ စသည့်
မစွမ်းဆောင်နိုင်သူတို့အတွက်
ကာလစည်းကမ်းသတ်မှတ်မှု မရှိ။

၁၁၆

ဦးကျော်ဇေယျ

Don't make a decision without discussion.

အဆွေးအနွေးမရှိဘဲလဲ မဆုံးဖြတ်ရာ။

Sometimes second thoughts are best

တစ်ခါတစ်ခါ
ဒုတိယအကြိမ် ထပ်စဉ်းစားတာ
အကောင်းဆုံးပါ။

Better think before decision

ဆုံးဖြတ်ချက်မချမီ
အလျင် . . . စဉ်းစားသင့်သည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၁၁၇

If you have read a lot, thought a lot,
you may decide.

သင် . . .

စာများများဖတ်ထားမယ်

စဉ်းစားတဲ့ အလေ့အထများထားမယ်ဆိုရင်

. . . ဆုံးဖြတ်နိုင်မှာပါ။

Use your own property so as not to injure
neighbour.

သင်၏ ပစ္စည်းကို

သင့်ဘာသာသင် အသုံးပြုသည်မှန်သော်လည်း

အိမ်နီးချင်းတို့၏

အကျိုးစီးပွား ထိခိုက်အောင်မူ

မပြုသင့်။

၁၁၈

ဦးကျော်ဇေယျ

To a judge exceeding his office there is no
obedience.

စီရင်ပိုင်ခွင့်ကို ကျော်လွန်၍
ဆုံးဖြတ်သော စီရင်ချက်သည်
အကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိ။

The law will always give a remedy.

ဥပဒေသည်
သက်သာခွင့်ကို ပေးမြဲဖြစ်သည်။

Public rights are to be preferred to private.

ပုဂ္ဂလိက အခွင့်အရေးထက်
အများသူငါ၏ အခွင့်အရေးကို ဦးစားပေးရမည်။

Where both parties are equally at fault, the condition of the possessor (or defendant) is the best.

မှားယွင်းပြုမှုမှ တူညီလျှင်
လက်ရှိဖြစ်သူ၏ အခြေအနေက
သာစမြဲဖြစ်သည်။

In the presence of the greater, the power of the inferior ceases.

တန်ခိုးအာဏာကြီးသူက
တန်ခိုးအာဏာနည်းသူအပေါ်
လွှမ်းမိုးစမြဲဖြစ်သည်။

It is unfust to judge of any part unless the whole sentence is examined.

ဝါကျတစ်ခုလုံးကို သတိမမူဘဲ
ဝါကျ၏ အစိတ်အပိုင်းအပေါ်မူတည်၍
ဆုံးဖြတ်ခြင်းမပြုသင့်။

In agreements the intention of the parties,
rather than the words actually used,
should be considered.

သဘောတူညီမှုများကို အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရာတွင်
သုံးနှုန်းသောစကားရပ်များထက်
သဘောတူကြသူများ၏ ရည်ရွယ်ချက်ကို
ဦးစားပေးစဉ်းစားရသည်။

A delegated power cannot be delegated.

ကိုယ်စားဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်လွှဲပေးခြင်းခံရသူက
နောက်ထပ် အခြားသူတစ်ဦးအား
ယင်းတာဝန်ကို
လွှဲပေးခြင်း မပြုနိုင်။

The law does not concern itself with trifles.

ဥပဒေသည် မပြောပလောက်သော
အသေးအဖွဲ ကျူးလွန်မှုကလေးများကို
ပြစ်မှုဟူ၍ မမှတ်ယူပေ။

Where an ambiguous, or even erroneous, expression
occurs in a will, it should be construed liberally
and in accordance with the testator's probable
meaning,.

သေတမ်းစာတွင် မရေရာမရှင်းလင်းသော စကားရပ်များ
မှားယွင်းသော စကားရပ်များ ပါရှိနေပါက
တရားမျှတစွာ ကျယ်ပြန့်စွာဖြင့်
ဖြစ်နိုင်ချေ အဓိပ္ပာယ်ကို ကောက်ယူရမည်။

၁၂၂

ဦးကျော်ဇေယျ

The lord suffers the damage.

Loss falls upon the owner.

ဆုံးရှုံးပျက်စီးမှုသည်
ပိုင်ရှင်အပေါ်တွင်သာ
ကျရောက်မြဲဖြစ်သည်။

Of things which do not appear and things which do not exist, the rule in legal proceedings is the same.

မမြင်မတွေ့ရသော အရာများရှိသည် ဟူ၍ မမှတ်ယူရ။
အထည် ကိုယ်ခြံမရှိသော အရာများရှိသည်ဟူ၍လည်း
မမှတ်ယူရ။

God alone, and not man, can make an heir.

အမွေဆက်ခံခြင်းကို လူက ပြုလုပ်သည်မဟုတ်၊
ကံအကြောင်းတရားက ပြုလုပ်ခြင်းဖြစ်သည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၁၂၃

The ford's Day (Sunday) is not juridical, or a day
for legal proceedings.

တနင်္ဂနွေနေ့သည်
တရားစစ်ဆေး
ကြားနာစီရင်ရသော နေ့မဟုတ်။

A pact made with malicious intent will not be
upheld.

လိမ်ညာ၍ ပြုလုပ်ထားသော သဘောတူညီချက်ကို
လက်ခံလိမ့်မည် မဟုတ်ပေ။

Of the good faith and intention of a judge a question cannot be entertained, but it is otherwise as to his knowledge, whether the error be one of law or fact.

တရားသူကြီး၏
သစ္စာရှိမှု၊ ဖြောင့်မတ်တည်ကြည်မှုကို
စောဒကမတက်နိုင်၊ အငြင်းမပွားနိုင်
သို့သော်
တရားသူကြီး၏ စီရင်ဆုံးဖြတ်ချက်ကိုမူ
အငြင်းပွားနိုင်၊ အယူခံတက်နိုင်သည်။

The poor Magistrate is the maggot of justice.

Spanish.

တရားစီရင်ရေး၏ လောက်ကောင်ဟူသည်
အူမ မတောင့်သော တရားသူကြီးပင် ဖြစ်သည်။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၁၂၅

The Law had not been dead, through it had slept.

Shake Speare, William.

တရားဥပဒေသည်
သေဆုံးသွားသည်တော့ မဟုတ်ပေ။
အိပ်တော့ အိပ်ပျော်နေတတ်သည်။

Order is heven's first law.

Pope, Alexander (1686-1744).

နေရာတကျ
ဖွဲ့စည်းစီစဉ်ခြင်းသည်
ကောင်းကင်ဘုံ၏
ပထမဥပဒေသ ဖြစ်သည်။

The first thing we do let's kill all the lawyers.

Shake Speare, William.

ရှေးဦးပထမ
ကျွန်ုပ်တို့ လုပ်ရမည့်အရာမှာ
ရှေ့နေဆိုးအားလုံးကို
သုတ်သင်ပစ်ရေးပင် ဖြစ်သည်။

**What is general prevails as much amongst things
general as what is particular amongst things
particular.**

ယေဘုယျစကားရပ်များကို
ယေဘုယျ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရမည်။
သီးခြားစကားရပ်များကို
သီးခြားအဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရမည်။

General things do not derogate from special.

ယေဘုယျစကားရပ်များသည်
သီးခြားစကားရပ်များကို
မှေးမှိန်ခြင်း မပြုနိုင်။

Inheritance never ascends.

အမွေသည် အထက်သို့ ဆန်တက်လေ့မရှိ။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၁၂၇

There is no obligation to do impossible things.

မဖြစ်နိုင်သောကိစ္စကို
ဆောင်ရွက်ရန် သဘောတူခြင်းသည်
မည်သည့်တာဝန်မှမရှိ။

The will of the law is more resolute and more powerful than that of man.

အက်ဥပဒေတစ်ရပ်၏ ဆောင်ရွက်ချက်သည်
လူ၏ ဆောင်ရွက်ချက်ထက် အာဏာသက်ရောက်သည်။

In similar cases the remedy should be similar.

အလားတူအမှုကိစ္စများတွင်
အလားတူသက်သာခွင့်များ
ရရှိစေရမည်။

In fiction of law equity always exists.

ဥပဒေအရ တင်စားကောက်ယူချက်တိုင်းတွင်
သာနာညီမျှမှုသည် ရှိမြဲဖြစ်သည်။

In equal rights the condition of the possessor is
the better; or were the rights of the parties are
equal, the claim of the actual possessor shall
prevail.

အခွင့်အရေးချင်း တူညီနေလျှင်
ပစ္စည်းလက်ရှိဖြစ်သူ၏
အခွင့်အရေးက သာသည်။

In cases of extreme necessity, everything is in
common.

အလွန်အလွန် အရေးကြီးသည့်
အချိန်အခါနှင့် အခြေအနေများတွင်
ပစ္စည်းဟူသရွေ့သည်
အများပိုင်ဖြစ်သည်။

In contracts, those things which are of manner and custom are considered as incorporated.

ဓလေ့ထုံးစံနှင့်ကိုက်ညီသော အချက်များသည်
ပဋိညာဉ်များနှင့်
သွယ်ဝှက်သက်ဆိုင်သည်ဟု
မှတ်ယူရမည်။

From fraud a right of action does not arise.

လိမ်ညာမှုအရ အရေးယူဆောင်ရွက်ခွင့်မရှိ။

Fraud is not purged by circuitry.

လိမ်လည်မှုကို လှည့်ဖြားမှုဖြင့် မပယ်ဖျောက်နိုင်။

၁၃၀

ဦးကျော်ဇေယျ

To every one his house is his surest refuge, or,
every man's house is his castle.

လူတိုင်းအတွက် မိမိ၏ နေအိမ်သည် ရဲတိုက်ကြီးပင်ဖြစ်သည်။

Clandestine gifts are always suspicious.

လျှို့ဝှက်၍ ပေးသောလက်ဆောင်သည်
သင်္ကာမကင်းဖွယ်ရာဖြစ်သည်။

It gift is not presumed.

အခြားပစ္စည်းကို လက်ဝယ်တွေ့ရှိရုံဖြင့်
ပေးကမ်းထားခြင်းဖြစ်သည်ဟု မဆိုနိုင်။

A gift is perfected by the possession there of by the donee.

ပေးကမ်းသောပစ္စည်း
ပေးကမ်းရရှိသူ၏ လက်ဝယ်၌ရှိနေခြင်းသည်
ပေးကမ်းခြင်းကို ပိုမိုခိုင်လုံစေသည်။

It is in the public interest that the decision of cases should be final.

အများပြည်သူအကျိုးအတွက်
မှုခင်းများစီရင်ရာတွင်
အပြီးအပြတ်သာ ဖြစ်သင့်သည်။

The expressing of those things which are tacitly implied, is inoperative.

သွယ်ဝိုက်၍ အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူရသော ဖော်ပြချက်မျိုးသည်
အကျိုးသက်ရောက်မှုမရှိ။

၁၃၂

ဦးကျော်ဇေယျ

The express mention of one person or thing is the exclusion of another.

အချက်တစ်ရပ်ကို ဖော်ပြခြင်းသည်
အခြားအချက်တစ်ရပ်ကို ပယ်ဖျက်ခြင်းဖြစ်သည်။

Two persons cannot possess one thing in entirety.

လူနှစ်ဦးသည် ပစ္စည်းတစ်ရပ်လုံးကို
တစ်ဦးစီပိုင်ဆိုင်ခြင်းမပြုနိုင်။
အတူပိုင်ခြင်း၊ ပူးတွဲပိုင်ဆိုင်ခြင်းသာ ပြုနိုင်သည်။

He who is bound to obey is in no fault.

ဥပဒေကို လိုက်နာဆောင်ရွက်ရန် တာဝန်ရှိသူ၏
ပြုလုပ်မှုသည် အပြစ်မရှိ။

From that which goes before, and from that which follows, is derived the best interpretation.

ရှေ့နောက်စကား အစီအစဉ်အပေါ် မူတည်၍
အဓိပ္ပာယ်ကောက်ယူခြင်းသည်
အကောင်းဆုံးဖြစ်သည်။

It is not theft where the commencement of the detention arises through the will of the owner of the thing generally.

ပိုင်ရှင်၏ သဘောတူညီချက်အရ
ရယူထားခြင်းဖြင့်
ခိုးမှုမဖြစ်နိုင်။

၁၃၄

ဦးကျော်ဇေယျ

What is expressed makes what is silent to cease.

တိကျစွာဖော်ပြခြင်းဖြင့်
သွယ်ဝှက်သောအချက်ကို
ပယ်ဖျက်ရာရောက်သည်။

**An action of a judge, which relates not to his
office, is of no force.**

တရားစီရင်ရေးနှင့် မသက်ဆိုင်သော
တရားသူကြီး၏ဆောင်ရွက်ချက်သည်
တရားဝင်ခြင်းမရှိ။

A false description does not vitiate a document.

မှားယွင်းဖော်ပြရုံဖြင့် ပျက်ပြယ်စေသည်မဟုတ်။

Nothing, surely is more alive than a word.

J.d. Adams.

စကားလုံးတစ်လုံးလောက်
ရှင်သန်သွက်လက်သည်ထက်
ပိုမိုရှင်သန်သောအရာသည် မရှိ။

He who tells a lies is not sensible how great a task
he undertakes; for he must invent twenty more to
maintain that one.

Alexander Pope.

မုသားပြောသူသည်
သူယူထားရသောတာဝန် မည်မျှကြီးကြောင်း
မသိရှာပေ။
အဘယ်ကြောင့်ဆိုသော်
မုသားစကားတစ်လုံးမှန်ကြောင်း
သက်သေပြစရာ
မုသားစကားလုံးနှစ်ဆယ်ထပ်၍
ဖန်တီးရသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

We are half ruined by conformity, but we should be wholly ruined without it.

Charles D. Warner.

အများသဘောအတိုင်း လိုက်လျောကျင့်ကြံခြင်းကြောင့်
ကျွန်ုပ်တို့သည်
တစ်ဝက်ပျက်စီးကြရသည်။
သို့သော် . . . လိုက်လျောကျင့်ကြံမှုမရှိလျှင်လည်း
ကျွန်ုပ်တို့သည်
လုံးလုံးလျားလျား ပျက်စီးကြပေမည်။

There's no evil in the world but injustice.

လောကကြီးမှာ
မတရား မမျှတတာထက် ဆိုးတာ
ဘာမှ မရှိ။

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၁၃၇

အယုံအကြည်ရှိမှ အမှုပြီးသည်။
ကြောင့်ကြသည်ဆို၏ အမှုမပြီး။

ကျည်းကန်ရှင်ကြီး

တရားကျမ်းလာတတ်ပါသော်လည်း၊
အသာအယာ ပြောဆိုတတ်မှ
ပညာရှိလက္ခဏာ ရောက်မည်။

ကျည်းကန်ရှင်ကြီး

ပညာရှိသော်လည်း၊
ဂတိလေးပါးသို့မကပ်ဘဲ၊
ဓမ္မသတ်နှင့် တည့်မတ်အောင်ဆုံးဖြတ်မှ၊
လူ နတ် သာဓုခေါ်မည်။

ကျည်းကန်ရှင်ကြီး

၁၃၈

ဦးကျော်ဇေယျ

ဓမ္မကိုလည်း မယွင်းစေနှင့်၊
လောကကိုလည်း မပြင်းစေနှင့်။
စကားဆိုလျှင် တုံးကိုမှတ်၊
တရားလိုလျှင် ရုံးကိုကပ်။

ညောင်ပင်သာ ဦးပုည

ဓမ္မသတ်တရား မသင်ကြားသော်
စကားဆိုခါ မရှုံးလား၊
သန်လျက်ဖြစ်ညား မသွေးအား၊
ချင့်ထားလိုခါ မတုံးလား။

ကျီးသဲလေးထပ်

ဓမ္မသတ်တရား ရှိပါငြားလည်း၊
တမ်းပါးငဲ့ကွက်၊
လက်ဆောင်ဖျက်သည်။

တောင်ဖီလာ

ဥပဒေသမား၊ လက်စွဲစကား

၁၃၉

ချစ်သည်၊ ခင်သည်၊ ကြင်သည်၊ ကျွမ်းသည်မှန်စေ၊
အမှုရှိက ထောက်ပံ့ကူညီသူရခဲသည်။

ပေါ်က္ကံမောင်ချို

မမြင်ရာသည် ဆေးသမား၊
မကြားရာသည် တရားသူကြီး၊
မတိုင်ပင်ရာသည် ရှေ့နေရှေ့ရပ်။

ပေါ်က္ကံမောင်ချို

တရားတတ်၏ မဖြောင့်၊
စကားတတ်၏ မစောင့်၊
တရားတတ်သော် ဖြောင့်ခဲသည်။
စကားတတ်သော် စောင့်ခဲသည်။

ပေါ်က္ကံမောင်ချို

အယုတ်တရားကို အလိုမရှိနှင့်၊
 မဟုတ်စကားကို မဆိုဘိနှင့်။
 အယုတ်တရားကို အလိုရှိက၊
 ဘဂဝါ၏ စကားကို ပယ်ရာကျချေသည်။
 မဟုတ်စကားကို ဆိုဘိက၊
 သမာဓိတရားကို ကွယ်ကာပလေသည်။

ဖိုးသူတော်ဦးစု

ထုံးဟောင်းစံပျက်၍
 မျက်ကွယ်ဆိုသော စကားတဝ၊
 နှစ်စွန်းနှစ်ခွဆိုသော စကားတစ်ချက်၊
 အမျက်ထွက်၍ဆိုသော စကားတစ်ရပ်၊
 နှစ်ထပ်နှစ်ဆင့်ဆိုသော စကားတခြား၊
 ဤလေးပါးတို့ကို စဉ်းစားထောက်ချင့်၍၊
 ယုံသင့်ယုံတန်မှ ယုံရာသည်။

လုံးတော်စကားပုံ

ဆိုဖွယ်တရား၊ နှစ်ဖက်သားတို့
 ပိုင်းခြားစိမ့်ငှာ၊ ကပ်ပေလှာမူ
 ဖြောင့်စွာရိုးရိုး၊ သဘောကိုးလျက်
 တံစိုးဥစ္စာ၊ မျက်နှာကြီးငယ်
 မရွယ်မထောက်၊ ရွံ့ကြောက်မဲ့လွန်
 မေ့ကျန်မောဟ၊ ဒေါသရှူ
 ဆုံးဖြတ်မှုလည်၊ မနုလမ်းကြောင်း
 တမျဉ်းကြောင်း၏၊ တိမ်းစောင်းမယို
 သမာဓိဖြင့်၊ ဂတိမယွင်း၊ တည်စေမင်း။

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ

ဦးကျော်ဇေယျ

ဥပဒေသမား

လက်ရွဲစကား

